

Saksmappe: 2018/499
Sakshandsamar: KOF
Dato: 12.11.2018

SAKSFRAMLEGG

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Arbeidsmiljøutvalet	
	Formannskapet	21.11.2018
	Plan, miljø- og ressursutvalet	27.11.2018
	Rådet for eldre og funksjonshemma	10.12.2018
	Bygland ungdomsråd	10.12.2018
	Kommunestyret	13.12.2018

Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022

Rådmannen si innstilling:

1.1 Framlegg til innstilling – årsbudsjett 2019

Framlegg til årsbudsjett for Bygland kommune for 2019, med tilhøyrande føresetnader vert å fastsette som Bygland kommune sitt årsbudsjett for 2019.

Skattesatsar/marginavsetning

Skatten for 2019 på formue og inntekt vert å fastsette til dei maksimalsatsar som Stortinget vedtek.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk og kraftnett jf. Eigedomsskattelova § 3 1. ledd bokstav c. For 2019 vil kommunen og skrive ut eigedomsskatt på det som tidligare var definert som verk og bruk jf. overgangsreglane til den nye eigedomsskattelova. Eigedomsskatten vert fastsatt til 7 ‰.

Kommunale avgifter og betalingsatsar

For 2019 vert det følgjande endringar av kommunale avgifter og betalingsatsar:

Bygland kommune legg opp til 100 % dekningsgrad på kommunale avgifter, med unntak av årsavgift på kloakk.

-	Årsavgift for vatn (fast og kubikkavg.).....	vert auka med 3,3 %
-	Årsavgift for kloakk (fast og kubikkavg.)...	vert auka med 3,3 %
-	Slamavgift.....	vert auka med 0 %
-	Tilkoplingsavgift for vatn.....	vert auka med 3,3 %
-	Tilkoplingsavgift for kloakk.....	vert auka med 3,3 %
-	Renovasjonsavgift hus.....	vert auka med 0 %
-	Renovasjonsavgift hytte.....	vert auka med 0 %
-	Feieavgift.....	vert auka med 0 %

Andre betalingssetar aukar i samsvar med framlegg til gebyrregulativ 2019.

Låneopptak

Det vert lagt opp til eit finansieringsbehov ved lån/ubrukte lånemidlar til investering på 34,7 millionar i 2019. Kommunen forventar ei utbetaling av resterande spelemiddelfinansiering på 4 mill., som er knytt opp mot bygging av idrettshallen på Bygland. Dette er mellombels finansiert med lån, slik at inntekta inngår som finansiering av årets investeringar. Før ein tek opp nytt lån, vert ubrukte lånemidlar frå året før nytta. Det vert ikkje søkt om å ta opp startlån i 2019.

Andre forhold

1. Rådmannen får fullmakt til å fordele løyving til følgjande føremål ut på den einssilde resultatdeling:
  - Løyving til lønsauke og auka pensjonsutgifter.
  - Løyving til opplærings- og utviklingstiltak samt velferdsmidlar.
2. Rådmannen får fullmakt til naudsynte tiltak for å gjennomføre vedtaket om minsteavdrag.
3. Rådmannen får fullmakt til å bruke av, og avsette midlar til einingsfond.
4. Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre strykningar dersom driftsrekneskapet vert gjort opp med underskot.
5. Rådmannen får fullmakt til å prioritere finansiering av investeringsrekneskapet innanfor budsjett.
6. Rådmannen vert gjeven fullmakt til å fordele kostnadar mellom det ordinære næringsfondet og avkastninga frå Byglandsfjordfondet.

Generelt

Kommunestyret vil presisere at budsjettet er bindande. For den einssilde resultatdeling gjeld reglane om delegert budsjettmynde innanfor netto driftsramme. Utover dette viser ein til kommunen sitt økonomireglement.

I budsjettet er det teke atterhald om storleiken på auken i utgiftene til IKS og A/S der kommunen er deltakar. Dette skal samordnast på rådmannsnivå og i Setesdal Regionråd før endeleg løyving vert fastsett. Budsjettert overføring til Setesdal Regionråd er under føresetnad at alle deltakarkommunane er samde om deltakarstøtta.

1.2 Framlegg til innstilling – økonomiplan 2019-2022

1. Økonomiplan for perioden 2019-2022 vert å vedta i samsvar med rådmannen sitt framlegg.
2. Driftsrammer og investeringsrammer i økonomiplanen for perioden 2019-2022 vert lagt til grunn for planlegginga av den kommunale drifta.
3. Enkelt saker med økonomiske konsekvensar som kjem opp i løpet av året, skal som hovudregel ikkje handsamast som enkelt saker, men skal handsamast i samband med økonomiplan/budsjett.

SAKSUTGREIING

Ein viser til vedlagde budsjett- og økonomiplandokument.

Bygland,

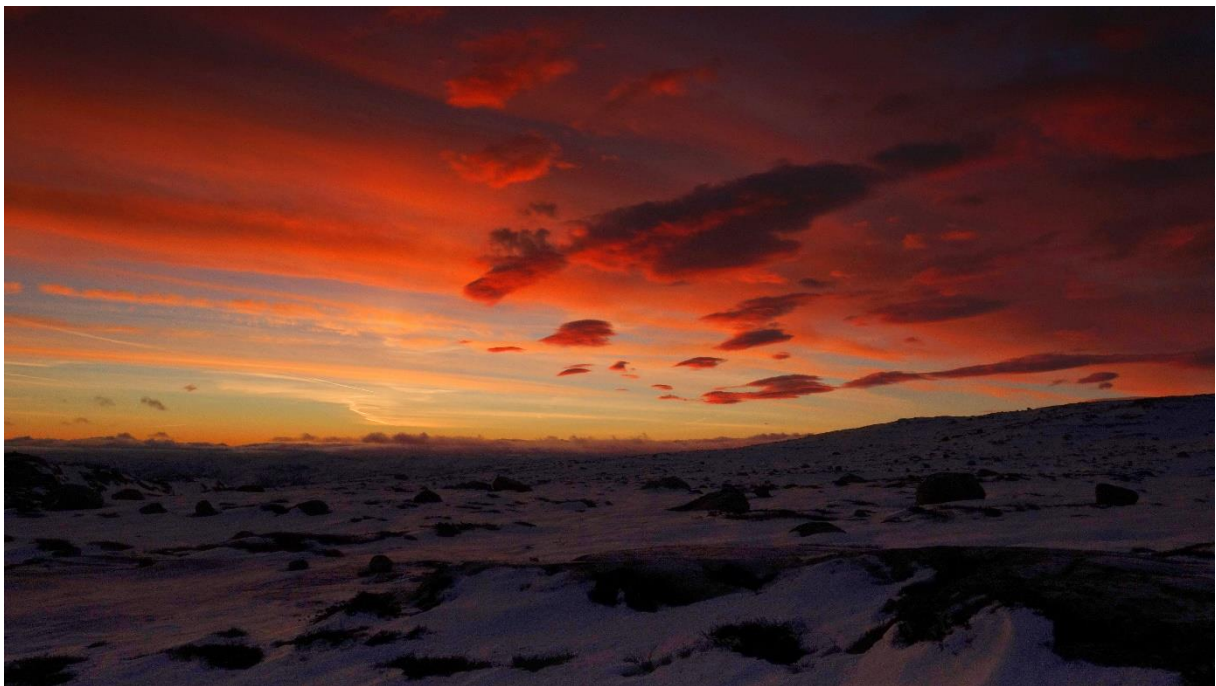
Rådmann

Vedlegg:

1 2019 - Budsjettdokument original

Bygland kommune

Budsjett 2019
Økonomiplan 2019-2022

Rådmannens forslag

08.11.18

FORORD

Rådmannen legg med dette fram sitt framlegg til budsjett for 2019 og økonomiplan for 2019 – 2022.

Framlegget byggjer på kommunestyret sitt økonomiplanvedtak for 2018–2021, politiske vedtak, saman med justeringar tufta på oppdatert informasjon i statsbudsjettet og andre endringar i den økonomiske situasjonen for kommunen.

Utviklinga i kommunen sine inntekter har vore negativ frå 2012. Den negative folketalutviklinga gjennom mange år har ført til nedgang i inntekter frå skatt og rammetilskot. Dei kraftbaserte inntektene viser også ein klar nedgang. I budsjettet for 2015 var kommunen i ein situasjon der det ikkje lenger var nok å nytte ostepøl for å få budsjettet i balanse. Budsjettet vart som kjent saldert med bruk av fond. I budsjettet for 2015 vart det vedteke å redusere budsjetttramma for 2016 med 8 millionar for at budsjettet for 2016 kunne salderast utan bruk av fond.

I budsjettet for 2019 er situasjonen noko betre. Dei kraftbaserte inntektene aukar og den forventa veksten i frie inntekter (skatt og rammetilskot) vert 2,5 %. Den forventa auken i kostnader vert 2,8 %. I budsjettprosessen for 2019 er det kutta i drifta både på utgiftssida og inntektssida. Det er så godt som ingen buffer i budsjetttrammene til einingane. Med desse grepa er budsjettet lagt fram med å bruke av disposisjonsfond på omlag kr 1,3 millionar (med tillegg for finansiering av gratis tomtar). Rådmannen vil minne om at det kan bli meirforbruk i einingane om det skjer noko uforutsett i løpet av budsjettåret.

I 2019 er det lagt opp til store investeringar i reinseanlegg på Bygland og ny brannstasjon. Dette er investeringar som kjem etter pålegg frå sentrale myndigheiter og vil få store økonomiske verknader for kommunen i mange år framover. Sjølv om reinseanlegget er ein del av sjølvkostområde, er det ikkje mogeleg å auke dei kommunale utgiftene så mykje at dei vil dekke inn kostnaden. Konsekvensen er at kommunen må dekke ein stor del av desse utgiftene av sine frie inntekter.

Det har vore arbeid konstruktivt med næringsutvikling i kommunen i 2018. Den største saka er Ose Water. Det er i budsjettet for 2019 framlegg om å investere i nødvendig infrastruktur på Austad for legge til rette for den nye bedrifta. Ut over dette har det vore arbeid aktivt med styrking av eksisterande bedrifter og etablering av nye.

Det er vidare positivt å registrere at det er mange bønder som har gjennomført nybygging i jordbruket. Dette er svært viktig for den vidare utvikling i kommunen, både med omsyn til matproduksjon og å halde kulturlandskapet i hevd. Det er sett av kr 2.400.000,- i samla investeringsstøtte for å stimulere til bruksutbygging i kommunen.

Eit anna viktig tiltak i budsjettet er utvikling av Presteneset til framtidig bustadbygging og næringsutvikling. Det er viktig å legge til rette for bygging av attraktive bustader både for kommunen sine innbyggjarar og innflyttarar. Denne satsinga er godt i samsvar med ønsket om å bygge tettare og meir kompakt sjølv i utkantkommunar. Ein vonar at dette vil vere starten på ei vidare utvikling i Bygland sentrum.

Hausten 2018 vart det tilsett fagleiar plan i 100 % stilling for å styrke planarbeidet i kommunen. Det viktigaste arbeidet vert ein rullering av kommuneplanen og utarbeiding av ulike sektorplanar og reguleringsplanar. Det er eit stort etterslep på kommunale planar og ein ser fram til å få ressursar til å kunne prioritere dette viktige arbeidet.

I 2017 vart det sett i gang ein stor K-Lean-prosess i kommunen for å forbetre tenesteproduksjonen. Dette arbeidet har vore prioritert i kommunen i 2018 og vert vidareført i 2019.

«K-LEAN handlar om å:

- skape bedre flyt i arbeidsprosessene ved å fokusere på det som har verdi for brukerne eller innbyggerne, og fjerne unødvendige operasjoner og ledd.
- lytte til brukernes erfaringer med tjenesten og til hva som er viktig for dem.
- gi den enkelte medarbeider helhetsforståelse, overblikk og direkte innflytelse over arbeidsprosessene.

- ta i bruk en strukturert verktøykasse for å innhente, utvikle, velge ut og implementere ideer som kan forbedre prosessene og skape bedre resultater for brukeren.»

Det er lagt opp til brei involvering både av brukargruppene og dei tilsette i kommunen. Det er nedsett arbeidsgrupper av tilsette som skal kome med framlegg til store og små forbetringar i drifta i kommunen. Dette arbeidet er godt forankra i den politiske og administrative leiinga i kommunen og rådmannen har store forventningar til at dette arbeidet vil bidra til at vi kan produsere betre tenester for innbyggjarane i kommunen.

Rådmannen opplever at Bygland kommune har eit godt tenestetilbod til sine innbyggjarar, sjølv etter at driftsnivået er kraftig redusert. Det er ein engasjert organisasjon, med dyktige tilsette, som er orienterte mot utvikling. Det skjer mykje positivt, som gir grunnlag for å halde fram arbeidet med å løfte omdømmet til kommunen og våge å vere stolte av eigen kommune.

Til tross for mykje å glede seg over i 2018, er den største utfordringa for kommunen framleis den langsiktige negative folketalsutviklinga. Det er likevel gledeleg å sjå at folketallet har stabilisert seg meir dei siste åra og at det er flytta fleire unge familiar med barn til kommunen det siste året. Rådmannen er viss på at både politikarane og administrasjonen tek denne utfordringa på alvor. Rådmannen trur vi må utfordre kvarandre på å vere innovative for å finne grunnlag for positiv vekst og utvikling i kommunen.

Aasmund Lauvdal
Rådmann

INNHALD

1. FRAMLEGG TIL INNSTILLING	6
1.1 FRAMLEGG TIL INNSTILLING – ÅRSBUDSJETT 2019	6
1.2 FRAMLEGG TIL INNSTILLING – ØKONOMIPLAN 2019-2022	7
2. OVERORDNA KOMMENTARAR	7
2.1 FORMELLE FORHOLD VEDK. ÅRSBUDSJETT OG ØKONOMIPLAN	7
2.2 GENERELLE HOVDLINER – SAMANDRAG.....	8
2.3 REGIONPLAN AGDER 2020	9
2.4 FOLKEHELSEARBEID I BYGLAND KOMMUNE	10
2.5 VERDIAR I BYGLAND KOMMUNE	11
2.6 FOLKETALSUTVIKLING	11
3. KOSTRA REKNESKAPSTAL FRÅ 2017	12
3.1 INNLEIING	12
3.2 FINANSIELLE NØKKELTAL	12
3.3 PRIORITERING.....	13
3.4 DEKNINGSGRAD	14
3.5 PRODUKTIVITET/ EININGSKOSTNADER.....	15
4. ØKONOMISK RAMME 2019-2022.....	16
4.1 KOMMUNEN SINE DRIFTSINNEKTER.....	16
4.2 KOMMUNEN SINE DRIFTSUTGIFTER	21
5. INVESTERINGSBUDSJETTET	25
5.1 HOVUDOVERSIKT INVESTERINGAR 2019	25
5.2 INVESTERINGAR I ANLEGGSMIDLAR FOR BUDSJETTET 2019	26
5.3 FINANSIERING AV INVESTERINGAR 2019	29
5.4 HOVUDOVERSIKT INVESTERINGAR I ØKONOMIPLANPERIODEN	30
5.5 UTLÅN	30
5.6 INVESTERINGAR I ANLEGGSMIDLAR I ØKONOMIPLANPERIODEN.....	31
5.7 FINANSIERING AV INVESTERINGSBUDSJETTET I ØKONOMIPLANPERIODEN	33
6. BUDSJETTRAMMER FOR EININGANE	34
6.1 INNLEIING	34
6.2 POLITISK STYRING OG KONTROLL.....	37
6.3 SENTRALADMINISTRASJON OG FELLESUTGIFTER	37
6.4 KULTUR	43
6.5 OPPVEKSTSEKTOREN I BYGLAND KOMMUNE	45
6.6 RESULTATEINING: HELSE.....	47
6.7 RESULTATEINING: NAV.....	49
6.8 RESULTATEINING: PLEIE OG OMSORG	51
6.9 RESULTATEINING: DRIFT OG FORVALTNING INKL. VARF.....	54
6.10 RESULTATEINING: STØRRE PROSJEKT	56
6.11 RESULTATEINING: EKSTERNE SAMARBEID	57
6.12 RESULTATEINING: ANDRE SENTRALE INNEKTER OG KOSTNADAR.....	58

VEDLEGG	59
A BUDSJETTSKJEMA 1A. ØKONOMIPLAN	59
B BUDSJETTSKJEMA 1B. ØKONOMIPLAN	60
C BUDSJETTSKJEMA 2A. ØKONOMIPLAN	61
D BUDSJETTSKJEMA 2B. ØKONOMIPLAN	62
E BUDSJETTSKJEMA 1A. ÅRSBUDSJETT	64
F BUDSJETTSKJEMA 1B. ÅRSBUDSJETT	65
G ØKONOMISK OVERSIKT – DRIFT.....	66
H BUDSJETTSKJEMA 2A. ÅRSBUDSJETT	67
I BUDSJETTSKJEMA 2B. ÅRSBUDSJETT.....	68
J ØKONOMISK OVERSIKT - INVESTERING	70

1. FRAMLEGG TIL INNSTILLING

1.1 Framlegg til innstilling – årsbudsjett 2019

Framlegg til årsbudsjett for Bygland kommune for 2019, med tilhøyrande føresetnader vert å fastsette som Bygland kommune sitt årsbudsjett for 2019.

Skattesatsar/marginavsetning

Skatten for 2019 på formue og inntekt vert å fastsette til dei maksimalsatsar som Stortinget vedtek.

For eigedomsskatteåret 2019 skal det skrivast ut eigedomsskatt på kraftverk og kraftnett jf. Eigedomsskattelova § 3 1. ledd bokstav c. For 2019 vil kommunen og skrive ut eigedomsskatt på det som tidlegare var definert som verk og bruk jf. overgangsreglane til den nye eigedomsskattelova. Eigedomsskatten vert fastsatt til 7 %.

Kommunale avgifter og betalingsatsar

For 2019 vert det følgjande endringar av kommunale avgifter og betalingsatsar:

Bygland kommune legg opp til 100 % dekningsgrad på kommunale avgifter, med unntak av årsavgift på kloakk.

-	Årsavgift for vatn (fast og kubikkavg.).....	vert auka med 3,3 %
-	Årsavgift for kloakk (fast og kubikkavg.)...	vert auka med 3,3 %
-	Slamavgift.....	vert auka med 0 %
-	Tilkoplingsavgift for vatn.....	vert auka med 3,3 %
-	Tilkoplingsavgift for kloakk.....	vert auka med 3,3 %
-	Renovasjonsavgift hus.....	vert auka med 0 %
-	Renovasjonsavgift hytte.....	vert auka med 0 %
-	Feieavgift.....	vert auka med 0 %

Andre betalingsatsar aukar i samsvar med framlegg til gebyrregulativ 2019.

Låneoptak

Det vert lagt opp til eit finansieringsbehov ved lån/ubrukte lånemidlar til investering på 34,7 millionar i 2019. Kommunen forventar ei utbetaling av resterande spelemiddelfinansiering på 4 mill., som er knytt opp mot bygging av idrettshallen på Bygland. Dette er mellombels finansiert med lån, slik at inntekta inngår som finansiering av årets investeringar. Før ein tek opp nytt lån, vert ubrukte lånemidlar frå året før nytta. Det vert ikkje søkt om å ta opp startlån i 2019.

Andre forhold

1. Rådmannen får fullmakt til å fordele løyving til følgjande føremål ut på den einskilde resultateining:
  - Løyving til lønsauke og auka pensjonsutgifter.
  - Løyving til opplærings- og utviklingstiltak samt velferdsmidlar.
2. Rådmannen får fullmakt til naudsynte tiltak for å gjennomføre vedtaket om minsteavdrag.
3. Rådmannen får fullmakt til å bruke av, og avsette midlar til einingsfond.
4. Rådmannen får fullmakt til å gjennomføre strykningar dersom driftsrekneskapet vert gjort opp med underskot.
5. Rådmannen får fullmakt til å prioritere finansiering av investeringsrekneskapet innanfor budsjett.
6. Rådmannen vert gjeven fullmakt til å fordele kostnader mellom det ordinære næringsfondet og avkastninga frå Byglandsfjordfondet.

Generelt

Kommunestyret vil presisere at budsjettet er bindande. For den einskilde resultateining gjeld reglane om delegert budsjettmynde innanfor netto driftsramme. Utover dette viser ein til kommunen sitt økonomireglement.

I budsjettet er det teke atterhald om storleiken på auken i utgiftene til IKS og A/S der kommunen er deltakar. Dette skal samordnast på rådmannsnivå og i Setesdal Regionråd før endeleg løyving vert fastsett. Budsjettet overføring til Setesdal Regionråd er under føresetnad at alle deltakarkommunane er samde om deltakarstøtta.

1.2 Framlegg til innstilling – økonomiplan 2019-2022

1. Økonomiplan for perioden 2019-2022 vert å vedta i samsvar med rådmannen sitt framlegg.
2. Driftsrammer og investeringsrammer i økonomiplanen for perioden 2019-2022 vert lagt til grunn for planlegginga av den kommunale drifta.
3. Enkelt saker med økonomiske konsekvensar som kjem opp i løpet av året, skal som hovudregel ikkje handsamast som enkelt saker, men skal handsamast i samband med økonomiplan/budsjett.

2. OVERORDNA KOMMENTARAR

2.1 Formelle forhold vedk. årsbudsjett og økonomiplan

Lovmessig grunnlag for budsjett og økonomiplan

Kommuneloven § 45 seier at kommunestyret innan utgangen av året skal vedta budsjett for komande kalenderår. Årsbudsjettet er ein **bindande** plan for kommunen sine inntekter og utgifter i budsjettåret og bruken av desse.

Budsjett- og rekneskapsforskriftene set følgjande krav til ein kommune sitt årsbudsjett:

- a. Det skal vere reelt, fullstendig og oversiktleg.
- b. Budsjettet skal vere i balanse. Det er normalt ikkje høve til å budsjettere med rekneskapsmessig underskot.
- c. Eventuelt rekneskapsmessig underskot skal førast til dekking i budsjettet seinast to år etter at det har oppstått.
- d. Ved behandling av budsjettet skal det vurderast spesielt om det er behov for å styrke likviditeten ved å tilføre midlar til kommunen si kontantbeholdning.

Det budsjettet som vert lagt fram er eit samla administrativt forslag. Ein har forsøkt å legge opp til mest mogleg open budsjettprosess med resultateiningane. Alle resultateiningane har kome med viktige innspel til arbeidet, og rådmann/økonomileiar har hatt møte med alle desse.

Kommuneloven § 44 gjev det lovmessige grunnlaget for økonomiplanen:

”§ 44. Økonomiplan.

1. Kommunestyret og fylkestinget skal en gang i året vedta en rullerende økonomiplan.
2. Økonomiplanen skal omfatte minst de fire neste budsjettår.
3. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte.
4. I økonomiplanen skal det for hvert enkelt år økonomiplanen omfattar bli anvist dekning for dei utgifter og oppgaver som er ført opp, jf. § 46 nr. 6.
5. Planer som omfatter avgrensede deler av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, skal integreres i økonomiplanleggingen og bruken av midler innarbeides i planen.
6. Kommunestyret og fylkestinget vedtar selv økonomiplanen og endringer i denne. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra formannskapet eller fylkesutvalget. Ved parlamentarisk styreform skal rådet avgi innstilling som nevnt.
7. Innstillingen til økonomiplan, med de forslag til vedtak som foreligger, skal legges ut til alminnelig ettersyn minst 14 dager før den behandles i kommunestyret eller fylkestinget. Dette gjelder likevel ikke ved innstilling som gjelder endringer i økonomiplanen.

8. Økonomiplanen og endringer i denne oversendes departementet til orientering.”

Reint praktisk har ein delt denne saka i fylgjande to dokument:

Dokument – Rådmannen si innstilling med kommentarar til både årsbudsjett og økonomiplan.

Vedlegg – Hovudoversikter for årsbudsjettet samt hovudoversikter for økonomiplanen.

2.2 Generelle hovudliner – samandrag

Den aktuelle situasjonen for kommunesektoren

I budsjettframlegget frå Solberg-regjeringa er det lagt opp til ein nominell vekst i frie inntekter til kommunane på kr 2,6 mrd. Demografikostnadene utgjer om lag kr 1,6 mrd. og auka pensjonsutgifter utgjer om lag 0,5 mrd. På landsbasis er det ei satsing innanfor veksten av frie inntekter på 0,5 mrd. Dette er ikkje øyremerka midlar, men satsingsområder i statsbudsjettet. Kommunane har ikkje noko handlingsrom utover eigen effektivisering. Den forventta pris- og lønnsveksten (deflator) ligg på 2,8 % for kommunesektoren.

Frå 2018 til 2019 har Bygland kommune nominell vekst i frie inntekter på 2,5 % i forhold til ”RNB-nivå”. Dette vil seie ein negativ realvekst på om lag 0,3 %. I 2018-budsjettet var det ein negativ vekst på 1,6 %, medan i 2017 var denne på -0,4 %. Dette er ein stor nedgang frå 2016 då kommunen hadde ein positiv realvekst på 1,5 % frå 2015-nivå.

Bygland kommune – hovudliner

Bygland kommune har hatt fleire store investeringar fram til og med 2016. Dette har ført til at kommunen sine ubundne investeringsfond er reduserte og lånegjelda er på eit nivå rett over samanliknbare kommunar. Kommunen har ikkje investert i like stort omfang i 2017 og 2018, men i 2019 vil det igjen vere nødvendig å gjennomføre større investeringar.

I 2019 er investeringane hovudsakleg knytte til VAR-området (vatn, avlaup og renovasjon), men det er og nokre større prosjekt på oppvekstområdet. Nokre av prosjekta er og vidareføringar av prosjekt som starta i 2018.

Dei ordinære driftsrammene til resultateneingane er i økonomiplanen justert for den sentrale lønsauka, føringar i statsbudsjettet og særlege forhold som er kommentert i budsjettet.

For 2019 er anslaget for eigedomsskatten sær s usikkert, grunna forseinking hjå Sentralskattekontoret for storbedrifter (SFS), som gjer at kommunane ikkje har fått skattegrunnlaga. SFS har opplyst om at eigedomsskattegrunnlaga for store kraftverk aukar med om lag kr 3,27 milliardar på landsbasis i skatteåret 2019 samanlikna med 2018. På bakgrunn av dette vel ein å budsjettere med same eigedomsskatteinntekt i 2019 som det vart budsjettert med i 2018.

Høgare straumpriser gjer at inntekta frå sal av konsesjonskraft aukar frå 2019 og ut økonomiplanperioden.

Netto budsjettframlegg for drifta i 2019 balanserer med inntekter og utgifter på kr 107.594.000. I tillegg utgjer investeringsbudsjettet i anleggsmidlar kr 39.735.000.

Budsjett 2019 er lagt fram som eit 0-budsjett. Det vil sei at utgiftene balanserer med inntektene. Dette var og målet som blei satt i budsjettprosessen 2018. Det er tilrådd at kommunane bør ha eit positivt netto driftsresultat på minimum 1,75% for god kommuneøkonomi (Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, November 2014). Sjølv om 2019-budsjettet er lagt fram som eit 0-budsjett, vil framleis kommunen ha eit handlingsrom gjennom den fondsbalansen kommunen har.

Dersom det vert aktuelt å auke eller redusere skattegrunnlaget for eigedomsskatt for 2019, eller seinare i økonomiplanperioden må det bli handsama som eiga sak i kommunestyret.

Investeringar og avsetningar

Det er i 2019 lagt inn investeringar i anleggsmidlar på kr 39,7 mill. Dei største tiltaka er bygging av nytt reinseanlegg på Bygland med integrert brannstasjon, rehabilitering av kloakkreinse- og kloakkpumpestasjonar i kommunen, bygging av reinseanlegg på Austad og oppgradering av uteområdet ved Byglandsfjord oppvekstsenter. Utover det er det fleire mindre investeringar. Enkelte av prosjekta er starta i 2018 og blir slutførte i 2019.

Overordna mål

Slagord: "Med hjarta i Bygland"

Overordna mål: Auke folketalet i Bygland kommune

Ut i frå overordna mål skisserer vedteken Kommuneplan 2011-2022, Kommunestyrevedtak 22.02.11, vegen vidare for å nå dette målet.

Bygland i Noreg:

- Stimulere til å vise toleranse og vere open for andre kulturar, uttrykk og tradisjonar
- Aktivt nytte informasjons- og kommunikasjonsteknologi i eit nasjonalt og globalt perspektiv
- Styrke profileringa av Bygland som ein god stad å bu
- Styrke satsinga på barn, ungdom og unge barnefamiljar

Bygland i Agder:

- Styrke busettinga i heile kommunen
- Skape tru på innovasjon og utvikling
- Arbeide for eit positivt omdøme for Bygland kommune
- Utvikle og satse på eigne ressursar, eigenart og kvalitetar

Heime i Bygland:

- Skape attraktive miljø i kommunen ved å fremje ei berekraftig utvikling
- Ha eit teneste- og servicetilbod som har særskilt merksemd på dei unge sine behov; slik som symjehall, idrettslag og ungdomsklubb
- Satse på å få ungdommen heim att
- Sørge for god trafikksikring i bustadområde og langs skuleveg
- Helseteneste med merksemd på behova hos familiar med barn og ungdom

2.3 Regionplan Agder 2020

Fylkestinga i Aust- og Vest-Agder har vedteke at planlegging av felles utfordringar i regionen skal skje gjennom ein felles regionplan som erstattar fylkesplanane. I regionplan Agder 2020 er det formulert 5 hovudmål mot 2020:

«Regionplan Agder 2020 er en videreføring av Agderrådets strategiske dokument "Felles mål for Sørlandet 2003-2010" og har erstattet denne. For å gi planen størst mulig gjennomslagskraft, er det etablert et likeverdig samarbeid mellom de to fylkeskommunene.

Hovedmålet i regionplanen er å utvikle en sterk og samlet landsdel som er attraktiv både for bosetting og næringsutvikling. Planen er først og fremst en prioritering av viktige mål. For å synliggjøre dette, beskriver planen fem målbilder for Agder 2020, som samfunnsbeslutninger kan måles opp mot:

- **Mål 1: Klima: Høye mål - lave utslipp**

I 2020 har Agder posisjonen som en internasjonalt ledende region for klimavennlig produksjon og distribusjon av fornybar energi. Dette skjer ved utbygging av ny fornybar energi og tilrettelegging for kraftutveksling som gir økt leveranse av miljøvennlig energi til kontinentet. Den eksportrettede

industrien på Agder framstår som et globalt forbilde gjennom høy innovasjon når det gjelder klimavennlige produksjonsprosesser og effektiv energibruk. Klimahensyn er et overordnet krav i alle regionale og lokale samfunnsbeslutninger.

- **Mål 2: Det gode livet: Agder for alle**

I 2020 er Agder preget av tilflytting og betydelig sterkere vekst i folketallet enn landsgjennomsnittet. I tillegg til at vi tiltrekker oss ny kompetanse og nødvendig arbeidskraft, har vi hatt en vesentlig nedgang av unge på uføretrygd, arbeidsledigheten er under landsgjennomsnittet og en økende andel av befolkningen har høyere utdanning. Samtidig har andelen yrkesaktive kvinner økt markert de siste 10 årene. Agder skiller seg ikke lenger negativt ut på levekårsindeksen og likestillingsindeksen.

- **Mål 3: Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap**

I 2020 har det regionale kunnskapsløftet gitt betydelige resultater. Gjennom målrettet arbeid på tvers av kommunegrensene og forvaltningsnivåer har Agder lyktes med å heve kvaliteten på alle utdanningsnivåer – fra barnehager til universitetet. Alle som trenger barnehageplass får det, grunnskole-resultatene er over landsgjennomsnittet, frafallet i videregående skole er vesentlig redusert og universitetet gjør seg bemerket både nasjonalt og internasjonalt. Satsingen på økt kompetanse og samarbeid har bidratt til framvekst av en rekke nye gründerbedrifter og et næringsliv som hevder seg i tøff internasjonal konkurranse.

- **Mål 4: Kommunikasjon: De viktige veivalgene**

I 2020 kan vi konstatere at åpningen av den nye firefeltsveien mellom Grimstad og Kristiansand i august 2009 var startskuddet for en vellykket samferdselssatsing på Agder. Arbeidet med en sikker motorvei gjennom hele Agder er godt i gang. Utbedring av fylkesveiene har fått et løft, og målrettet trafiksikkerhetsarbeid har gitt positive resultater med reduksjon i de mest alvorlige trafikkulykkene. Kjevik har fått en rekke nye utenlandsruter og er en flyplass som dekker regionens behov, og som er godt rustet for å håndtere ytterligere vekst. Skipstrafikken har økt og det er en naturlig arbeidsdeling mellom havnene i landsdelen. Sikkerheten er ivaretatt ved at det er etablert en fast slepebåtberedskap. Arbeidet med sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen er i gang. Kollektivtrafikken har hatt en markert vekst.

- **Mål 5: Kultur: Opplevelser for livet**

I 2020 preges det regionale kulturlivet preget av mangfold og skaperkraft. Det er skapt en rekke nye arbeidsplasser i kulturbasert næring. Kultursatsingen har skapt trivsel, styrket den regionale identiteten og bidratt til å gjøre landsdelen enda mer attraktiv. Kulturbygg som Kilden i Kristiansand og Buen i Mandal har hatt betydelige ringvirkninger i forhold til både byutvikling og livskvalitet. Festivalmangfoldet i Agder er større enn noensinne, samtidig som de største musikkfestivalene har blitt nasjonale begivenheter med helårsdrift og god økonomi. De regionale museumssatsingene har ført til markert publikumsvekst og både kultur- og idrettsliv har gode vilkår, blant annet gjennom nye og moderne anlegg en rekke steder i regionen.»

2.4 Folkehelsearbeid i Bygland kommune

Følgjande avsnitt er henta frå § 4 i folkehelseloven:

«Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.

Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.»

2.5 Verdier i Bygland kommune

Bygland kommune har følgjande verdier:

- Stolt
- Framsynt
- Løysingsorientert
- Truverdig
- Lojal

2.6 Folketalsutvikling

Historikk

Samla folketal i kommunen har utvikla seg slik dei siste åra:

Dato	01.01.01	01.07.12	01.07.13	01.07.14	01.07.15	01.07.16	01.07.17	01.07.18
Folketal	1 341	1 214	1 202	1 173	1 224	1 211	1 205	1 204

Nedanfor følgjer ei oversikt som viser samansetning i folketalet:

	01.01.01	01.07.12	01.07.13	01.07.14	01.07.15	01.07.16	01.07.17	01.07.18
0-5 år:	90	55	60	52	58	58	65	65
6-15 år:	181	160	151	135	144	135	122	131
16-66 år:	844	806	800	776	796	795	789	773
67-79 år:	134	138	129	144	160	157	166	175
80-89 år:	81	39	45	52	45	51	51	49
Over 90 år:	11	16	17	14	21	15	12	11
SUM:	1 341	1 214	1 202	1 173	1 224	1 211	1 205	1 204

Med verknad frå budsjettåret 2009 vert rammetilskotet fastsett etter folketalet pr. 01.07. året før. I dette budsjettet har ein lagt til grunn ein prognosemodell frå Telemarksforsking basert på oppdatert folketal per 01.07.18. Dette talet kan avvike frå SSB sine tal.

Ein ser at auken i folketalet som var i 2015 på ny er redusert, men denne gongen er nedgangen marginal. Veksten er i hovudsak knytt til start av asylmottaket på Bygland. Etter mottaket vart lagt ned, reknar ein med at store delar av nedgangen kan knytast til dette. Ser ein folketalet over tid er kommunen på ny inne i ei negativ utvikling i folketalet. For å illustrere dette har ein tatt inn ei oversikt som viser alderssamansettinga i kommunen 01.01.01 samanlikna med samansettinga i dag. Samla folketal har på 17 år gått ned med 137 innbyggjarar. Dette er ein reduksjon på 10,14 %. Det mest alvorlege i denne oversikta er reduksjonen i aldersgruppa 0-5 år som er redusert med 25, frå 90 til 65 innbyggjarar, og aldersgruppa 6-15 år som er redusert med 50 personar. Dette utgjer ein reduksjon på 32,6 % for denne gruppa over 17,5 år. Positivt er det likevel at aldersgruppa 6-15 år har auka med 9 samanlikna med 2017. Dette er og ein vesentleg årsak til at veksten i frie inntekter er noko høgare for 2019 i forhold til 2018.

Summen av desse endringane i demografien, fører over tid til ein kraftig reduksjon i inntekter (skatt/rammetilskot). I tillegg til dette er kommunen forplikta til å levere helsetenester og andre kommunale tenester til mellom 60-70 elevar på KVS Bygland som ikkje inngår i folketalet i kommunen.

Utvikling framover

Folketalsutviklinga i Bygland er svært usikker over tid og historiske tal syner ei uheldig utvikling. Som ein ser, er folketalet avhengig av mange faktorar som asylmottak, integrering, inn-/ utflytting, talet på fødde/ døde og tilgang/avgang på arbeidsplassar. Det er òg viktig med tilgang til attraktive bustad- og næringsstomter i kommunen, og tilgang på attraktive arbeidsplassar i regionen sett under eit.

3. KOSTRA rekneskapstal frå 2017

3.1 Innleiing

KOSTRA rekneskapstal for 2017 er ein metode for å samanlikne kostnadane i ulike kommunar. Dette talgrunnlaget er nyttig både for administrasjonen i arbeidet med budsjettet og for politikarane i den politiske handsaminga.

I desse oppstillingane er nytta tal frå Bygland kommune, Valle kommune og Iveland kommune. I tillegg er det sett opp kommunegruppe 6 som viser ei samanlikning med kommunar som statistisk er mest lik Bygland kommune. Kommunegruppe 6: "Små kommunar med høye bundne kostnader per innbyggjar, høye frie disponible inntekter". Kommunegruppe 6 er det beste samanlikningsgrunnlaget.

I Agder, Telemark og Rogaland inngår følgjande kommunar i Kommunegruppe 6: Valle, Fyresdal, Åseral, Forsand, Kvitsøy, Bokn og Bygland.

3.2 Finansielle nøkkeltal

Kostra rekneskapstal	Bygland	Valle	Iveland	KG06
KG 06 er kommunegruppe 6	2017	2017	2017	2017
Finansielle nøkkeltall				
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	3,3	8	5	3
Årets mindre/meirforbruk i driftsrekneskapen i prosent av brutto driftsinntekter	0,1	1,7	3,3	1,5
Arbeidskapital ex. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter	44	44	38	27
Langsiktig gjeld ex. pensjonsforpliktingar i prosent av brutto driftsinntekter	81,5	73,8	47,5	84,2
Frie inntekter per innbyggjar (kr)	74 834	71 063	68 270	75 145
Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter	6,2	9,1	26,8	13

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter

Indikatoren viser netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene. Ein reknar netto driftsresultat ut frå brutto driftsresultat, men tar i tillegg omsyn til resultat eksterne finansieringstransaksjonar, dvs. netto renter, netto avdrag samt kommunale utlån, utbytte og eigaruttak, og er i tillegg korrigert for avskrivningar slik at disse ikkje gis resultat effekt. Netto driftsresultat kan anten bli brukt til finansiering av investeringar eller sette dei av til seinare bruk. Dette vert rekna som det viktigaste resultatmålet for kommunane og bør over tid vere minimum 1,75 %, som er eit tilrådd nivå for god kommuneøkonomi (Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, November 2014). Kommunens netto driftsresultat for 2017 ligg godt over det tilrådde nivået, og også litt over gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 6.

Årets mindre/meirforbruk i driftsrekneskapet i prosent av brutto driftsinntekter

Kommunens mindreforbruk er netto driftsresultat med fråtrekk av interne finanstransaksjonar, som inkluderer bruk av fond, avsetningar til fond og bruk av tidlige års mindreforbruk. Her vil mellom anna avsetninga av flyktningemidlar vere blant dei største årsaka til at kommunen har forholdsvis stor differanse mellom netto driftsresultat og mindreforbruk. At mindreforbruket i prosent av brutto driftsinntekter er 0,1 indikerer at kommunen avslutta driftsrekneskapet i 2017 i tilnærma balanse.

Arbeidskapital ekskl. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter

Nøkkeltalet viser arbeidskapital ekskl. premieavvik i prosent av brutto driftsinntekter. Arbeidskapital ekskl. premieavvik definerast som differansen mellom omløpsmidlar ekskl. premieavvik og kortsiktig gjeld ekskl. premieavvik, og er et uttrykk for kommunens likviditet. Med likviditet meinast evna til å betale forpliktingane etter kvart som dei forfell. Av talla ovanfor ser ein at kommunen har ein betydeleg betre likviditet enn kva som er gjennomsnittet i KOSTRA-gruppe 6, noko ein og har gitt uttrykk for i kommunens tertialvise finansrapporteringar.

Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Indikatoren syner langsiktig gjeld ekskl. pensjonsforpliktingar i prosent av driftsinntektene. Ordinære renter og avdrag på lån skal finansierast av driftsinntektene, og indikatoren viser langsiktig gjeldsbelastning i forhold til

disse. Lån som skal gå til vidare formidling til andre instansar/innbyggjarar, såkalla formidlingsutlån, inngår og i indikatoren. Indikatoren omfattar dermed utlån der mottatte avdrag skal inntektsførast i investeringsrekneskapet, i tillegg til innlån som vert ført som avdrag i driftsrekneskapet. Langsiktige lån har normalt lengre løpetid enn eitt år. Tabellen ovanfor viser at Bygland kommune har kontroll på gjeld i høve til brutto driftsinntekter, og kan vise til eit tal som er noko lågare enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 6. Kommunens samla lån auka kraftig etter bygging av Idrettshallen, og årlege låneopptak til investering vart vesentleg redusert frå 2016 og utover, samanlikna med låneopptak i 2015. Ein ser dette også igjen i tabellen under, kor det er ein reduksjon i langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter frå 2015 til 2017.

Frie inntekter per innbyggjar

Nøkkeltalet viser kommunens frie inntekter i kroner per innbyggjar. Skatt på inntekt og formue, inkludert naturressursskatt, og rammetilskot definerast som frie inntekter. Her ligg kommunen nesten likt med gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 6.

Brutto investeringsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter

Nøkkeltalet viser kommunens brutto investeringar i prosent av brutto driftsinntekter, og seier følgeleg noko om investeringsnivået i kommunen. Nivået på investeringane varierer mykje frå år til år ut frå lokale behov og nasjonale prioriteringar, og dataa er vanskelig samanliknbare. Likevel kan ein frå desse tala slå fast at kommunen har investert betydeleg mindre i 2017 enn f.eks. i 2015, då dette talet var 28,1. Dette talet er og venta å bli relativt lågt i 2018, medan i 2019 vil det bli større.

Utvikling i finansielle nøkkeltal over tid

Bygland – Finansielle nøkkeltall	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	5,1	3,5	-1,5	6	1,7	5,2	-1,8	3,9	9,6	3,3
Frie inntekter i kroner per innbyggjar	48893	54079	54970	62403	66063	68249	69828	69594	73336	74834
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	196,6	202,1	212,8	203,3	201,1	214,1	241	253,3	234,5	232,5
Arbeidskapital ex. premieavvik i % av brutto driftsinntekter	47	35,7	28,1	28,8	23,2	30,2	36,2	39,6	40,6	43,8
Netto lånegjeld i kroner per innbyggjar	46644	55736	57986	57229	56466	60578	60945	81561	91949	95410

Tabellen syner utviklinga i finansielle nøkkeltal over dei 9 siste åra. Merk at langsiktig gjeld inkluderer premieavvik i denne tabellen, i motsetning til i tabellen lenger oppe.

3.3 Prioritering

Kostra rekneskapstal	Bygland 2016	Bygland 2017	Valle 2017	Iveland 2017	KG06 2017
KG 06 er kommunegruppe 6 = Bygland kommune					
Prioritering					
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	154 510	152 071	151 211	173 237	150 465
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor , per innbygger 6-15 år	169 902	182 176	175 245	153 012	171 425
Brutto driftsutgifter pr. innbyggjar i kr, kommunale helse- og omsorgstenester	41 100	43 496	45 842	26 108	45 551
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger (funksjon 242)	870	1 234	1 786	1 614	1 318
Netto driftsutgifter per innbygger 0-22 år, barnevernstjenesten	8 149	11 663	7 157	3 763	13 229
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb.	6 599	7 583	10 935	7 494	8 429

Tabellen viser at Bygland kommune sine netto driftsutgifter per innbyggjar. Her spelar innbyggartalet inn. For Bygland sin del er det færre å fordele kostnadane på. Derfor vert en og sårbare for endringar i folketalet i kommunen. Få personar kan gjere store utslag på kostnadane. Dei geografiske avstandane kan i enkelte samanhengar virke som kostnadsdrivande for kommunen.

Bygland ligg omtrent på same nivå som Kommunegruppe 6 og Valle kommune når det gjeld driftsutgifter til barnehage, og ein god del lågare enn Iveland kommune. Netto driftsutgifter til grunnskuleopplæring er noko høgare enn gjennomsnittsnivået i Kommunegruppe 6, og også høgare enn nivået for Valle og spesielt Iveland. Dette kan ein relatere til talet på born i grunnskulen som ein kan fordele kostnadane på. Ein liten endring i elevmassen kan fort gjere store utslag på desse statistikkane.

Nytt av året er at SSB har slått saman KOSTRA-tala for pleie og omsorg og helse. Netto driftsutgifter til desse tenestene er litt lågare enn nivået i Kommunegruppe 6. Iveland kommune ligg mykje lågare, medan Valle kommune ligg litt høgare.

Netto driftsutgifter til sosialtenesta ligg lågare i Bygland kommune enn i Kommunegruppe 6 og dei andre kommunane. Netto driftsutgifter til barnevernstenesta ligg litt lågare enn Kommunegruppe 6, litt høgare enn Valle og vesentleg høgare enn Iveland. Dette er knyta opp mot saker innanfor barnevernet, og her ser ein ei auke frå 2016 til 2017.

Netto driftsutgifter til administrasjon har auka litt samanlikna med 2016, men kommunen ligg fortsatt godt under kommunegruppe 6 og Valle, og på tilnærma same nivå som Iveland.

3.4 Dekningsgrad

Kostra rekneskapstal	Bygland 2016	Bygland 2017	Valle 2017	Iveland 2017	KG06 2017
KG 06 er kommunegruppe 6 = Bygland kommune					
Dekningsgrad					
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	91,8	87,5	80,7	85,6	88,4
Andel barn, ex. minoritetsspråklege, som får ekstra ressursar (i %)	2,2	2	2,1	5,0	2,9
Andel elevar i grunnskolen som får spesialundervisning (i %)	5,7	6,0	9,1	16,2	10,3
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	20,3	21,5	29,4	9	18,9
Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	6,5	6,6	8,2	12,8	13,2
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100	100	100	100	92,5
Andel innbyggere 80 år og over som er bebuare på institusjon	17,2	14,5	19,3	..	16,9
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggjarar 0-22 år	3,7	4,0	4,5	1,7	5,8
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	29	30	42	21	39
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innbyggere	0,48	0,48	0,48	0,48	..

Bygland kommune har god dekningsgrad i forhold til barn med barnehageplass og låg andel barn som treng ekstra ressursar. Det er og verdt å merke seg at Bygland kommune ikkje lenger har ein høg andel barn i grunnskulen som treng spesialundervisning. I 2014 var talet 9, og i 2015 var det 7,9. Ein ser ein liten oppgang frå 2016 til 2017, men kommunen ligg likevel godt under kommunegruppa og dei andre kommunane.

Bygland har saman med Valle ei veldig god legedekning med over 2 årsverk per 1.000 innbyggjarar. Derimot ligg kommunen veldig lågt på årsverk til fysioterapi i kommunen.

Innbyggjarar over 80 år som bur på institusjon er redusert for Bygland kommune. Med lågt tal på innbyggjarar, kan få personar gjere store utslag på statistikken. Nå ligg ein under gjennomsnittet for kommunegruppa. Bygland tilbyr alle bebuarene i pleie- og omsorgsinstitusjonar enkeltrom.

Tabellen syner at talet på årsverk i brann- og ulykkesvern per 1000 innbyggjarar er lik for Bygland, Iveland og Valle. Dette er ei lik fordeling av det interkommunale samarbeidet på brann.

Ut over dette syner ein til tabellen.

3.5 Produktivitet/ einingskostnader

Kostra rekneskapstal	Bygland 2016	Bygland 2017	Iveland 2017	Valle 2017	KG06 2017
KG 06 er kommunegruppe 6 = Bygland kommune					
Produktivitet/enhetskostnader					
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	207 935	192 020	234 594	210 851	198 236
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss, per elev	155 890	152 020	154 712	184 387	177 899
Gjennomsnittleg gruppestørleik, 8.-10.årstrinn	10	10	9	9	8
Årsgebyr for vassforsyning (gjeld rapporteringsåret+1)	3 691	3 802	3 871	3 883	4 252
Årsgebyr for avløpstenesten (gjeld rapporteringsåret+1)	3 638	3 729	6 208	3 685	3 892
Årsgebyr for avfallstenesta (gjeld rapporteringsåret+1)	3 098	3 159	2 956	3 426	3 240
Gjennomsnittlig saksbeh.tid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	..	46	14	7	18
Gjennomsnittlig saksbeh.tid for byggesaker med 12 ukers (84 dg) frist (dager)	..	64	10	18	30
Andel av innvilga byggjesøknadar som skjer gjennom vedtak om disp. frå plan (%)	18	40	4	3	16
Vedtekne reguleringsplanar	0	0	5	2	2,2
Netto driftsutgifter i kr pr. km kommunal veg og gate	45 970	56 606	64 192	160 303	94 972

Tabellen viser produktivitet/ einingskostnader på ulike område.

Ein ser av oversikten at kommunen driv kostnadseffektivt på dei fleste områda samanlikna med kommunegruppa og dei andre to kommunane.

4. ØKONOMISK RAMME 2019-2022

4.1 Kommunen sine driftsinntekter

Driftsinntekter (Tall i 1000 kroner)	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Brukerbetalingar	-5 160	-4 690	-4 699
Andre salgs- og leieinntekter	-12 809	-12 869	-13 210
Overføringer med krav til motytelse	-10 567	-10 914	-16 479
Rammetilskudd	-62 794	-60 327	-61 492
Andre statlige overføringer	-6 119	-7 866	-9 734
Andre overføringer	-5 463	-3 639	-4 165
Inntekts- og formuesskatt	-27 011	-27 011	-25 397
Eiendomsskatt	-8 395	-8 395	-8 400
Andre direkte og indirekte skatter	-6 300	-6 300	-6 330
Sum driftsinntekter	-144 618	-142 011	-149 906

Generelt

Veksten i driftsinntektene frå opphavleg budsjett 2018 til 2019 er nominelt på 1,8 %. Med ein forventa løns- og prisvekst på 2,8 % gir dette ein netto negativ realvekst på 0,8 %.

I budsjettet for 2019 er det nytta netto driftsrammer for kvar eining. Endelege inntekter frå drifta vil framkomme når detaljbudsjettet for kvart år i økonomiplanen er ferdigstilt. I budsjettet no, er dei einkilde einingane sine inntekter frå 2019 vidareført ut perioden, med unntak av VARF-området kor inntekta vil variere avhengig av om det er ordinær slamtømming eller ikkje.

Sal av konsesjonskraft ligg under andre overføringar i tabellen ovanfor. Driftsinntektene frå 2019 til 2022 er korrigert for 2018-prognosane for sal av konsesjonskraft i økonomiplanperioden.

Skatt på inntekt og formue vil variere i takt med det kommunale skatteøyre og talet på innbyggjarar. Talet på innbyggjarar har også verknad på det ordinære rammetilskotet, saman med dei sentral politiske retningslinene.

Andre statlege overføringar vert redusert primært på grunn av at integreringstilskotet vert redusert med om lag 1,9 millionar.

Renteinntekter og utbytte vil variere i takt med rentemarknaden i landet, samt overskot til utdeling frå Agder Energi.

Avgifter og betalingssatsar

I budsjettet for 2019 er det framlegg om å auke dei kommunale avgiftene med 2,0 % i gjennomsnitt.

Vassavgiftene vert auka med 3,3 % i 2019. Det same gjeld tilkoplingsavgift for vatn.

Kloakkavgiftene vert auka med 3,3 % i 2019. Det same gjeld tilkoplingsavgift for kloakk.

Slamavgifta skal etter gjeldande lover og forskrifter dekke kommunen sine samla utgifter til innkøyring og behandling av slam. Det er ikkje ordinær slamtømming i 2019. Avgifta vert sett til same nivå som i 2018.

Renovasjonsavgifta skal etter gjeldande lover og forskrifter dekke kommunen sine samla utgifter til innsamling og behandling av avfall. Avgiftsnivået vert ikkje endra samanlikna med 2018. Grunngevinga for dette er at kommunen har eit renovasjonsfond (akkumulert overskot) på om lag kr 700.000.

Feieavgifta vert heller ikkje endra. Dette arbeidet vert utført av Setesdal Brannvesen IKS, og avgiftene går til å dekke kostnader til feiearbeidet og brannsyn. Kommunen har eit mindre fond på dette området på om lag 25.000.

Når det gjeld dei andre avgiftsområda viser ein til gebyrregulativet for 2019.

Skatt på formue og inntekt

Kommunen sine budsjetterte inntekter i form av skatt på formue og inntekt har utvikla seg slik dei siste åra:

2009	27 508 000
2010	26 799 000
2011	24 589 000
2012	26 006 000
2013	26 937 000
2014	27 504 000
2015	27 336 000
2016	28 700 000
2017	26 394 000
2018	27 011 000
2019	27 011 000

Prognosane ein har valt å basere budsjettert skatteanslag på dei siste åra, har vist seg å vere litt høge. Ein vel difor eit meir forsiktig anslag for 2019 enn kva KS sin prognosemodell legg til grunn.

Selskapsskatten er teken ut med verknad frå 2009.

Naturressursskatten er teken ut med verknad frå 2017 på kr 3.400.000,- i denne tabellen.

Skatteinntangen i 2019:

For 2019 er det budsjettert med ein skatteinntang på kr. 27.011.000,-. Ein stor del av skatteinntangen (i underkant av 20 %) i kommunen kjem frå kraftverk. Denne skatten aukar ikkje så mykje som skatten elles. Dette er ein av grunnane til at kommunen sin vekst er lågare enn landsgjennomsnittet, men ved dagens ordning utløyser dette eit inntektsutjamningstilskot som vert overført som ein del av rammetilskotet.

Skatteanslaget for 2019:

Skatteanslaget viser det same talet som for 2019, som svarar til eit beløp som er litt mindre enn prognosane. Dette talet er alltid usikkert og er avhengig av både skatteinntangen i kommunen og heile landet.

Det kommunale skattøyre for 2019 er føreslegen til 11,55.

Eigedomsskatt

Når det gjeld utviklinga av eigedomsskatt i økonomiplanperioden er det fyrst og fremst to forhold ein må ta omsyn til:

- Endringar av regelverket.
- Endringar av skattegrunnlaget.

Kommunestyret vedtek at ein skal skrive ut eigedomsskatt for året 2019 jf. eigedomsskattelova (esktl.) § 2. Kommunestyret vedtek og kva satsar og reglar som skal nyttast ved utskriving av eigedomsskatt for skatteåret 2019 jf. esktl. § 10. Frå og med 2019 vert det endringar i eigedomsskattelova. § 3 skal no lyde slik:

«Kommunestyret kan skrive ut eigedomsskatt på anten

- a) faste eigedomar i heile kommunen, eller
- b) faste eigedomar i klårt avgrensa område som heilt eller delvis er utbygde på byvis eller der slik utbygging er i gang, eller
- c) berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, eller
- d) berre på nærings eigedom, kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum, eller
- e) eigedom både under bokstav b og c, eller
- f) eigedom både under bokstav b og d, eller
- g) faste eigedomar i heile kommunen, unnateke nærings eigedom, kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum.»

For eigedomsskatteåret 2019 skal ein skrive ut eigedomsskatt på kraftverk og kraftnett jf. esktl. § 3 fyste ledd bokstav c. Kommunen skriv og ut eigedomsskatt på bygg og eigedom knytte til det som var definert som verk og bruk i den gamle eigedomsskattelova. Når det gjeld produksjonsutstyr og -installasjonar på tidligare verk og bruk, vert det skrive ut eigedomsskatt på 7 promille av 6/7 av taksten for 2019, jf. overgangsregelen til den nye eigedomsskattelova.

Den alminnelege eigedomsskattesatsen for skatteåret 2019 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd.

Kommunestyret fastset at eigedomsskatten skal betalast i to terminar per år, jf. esktl §25.

I 2010/2011 vart det gjennomført ei generell omtaksring i kommunen. I budsjettet for 2019 og ut økonomiplanperioden har ein lagt til grunn ein årleg samla eigedomsskatt på kr 8.395.000,- som er det same talet som for 2018. Grunna at eigedomsskattekontoret per dags dato enno ikkje har fått eigedomsskattegrunnlaget, vil dette vere eit sær s usikkert anslag.

Maksgrensa for fastsetjing av eigedomsskatt på kraftverk er auka frå 2,47 til 2,74 kr/ kWh med effekt frå 2013. Det er ikkje framlegg om ei ytterlegare heving for 2019. Kapitaliseringsrenta er føreslegen til å vere uendra på 4,5 % også i 2019.

Det er ikkje framlegg om å innføre generell eigedomsskatt på hus og hytter i økonomiplanperioden.

Statlege rammeoverføringer

Det statlege rammetilskotet for 2019 er fastsett på bakgrunn av framlegg frå Solberg-regjeringa. Tilskotet inneheld følgjande hovudkomponentar:

	2018	2019	Diff.
Innbyggjartilskot:	28 590 000	29 750 000	1 160 000
Utgiftsutjamning:	20 724 000	22 022 000	1 298 000
Overgangsordningar - INGAR:	730 000	-64 000	-794 000
Distriktstilskot:	5 543 000	5 698 000	155 000
Særskilt fordeling:	485 000	530 000	45 000
Ordinært skjønn:	600 000	470 000	-130 000
Komp. nye folketal	0	0	0
Netto inntektsutjamning:	3 655 000	4 388 000	733 000
Bykjetrekk			0
Selskapsskatt			0
Sum ramme tilskot:	60 327 000	62 794 000	2 467 000

Forventa rammetilskot vil nominelt auke med kr 2.467.000 samanlikna med anslaget for 2018.

Ordninga med differensiert arbeidsgjevaravgift vart innført att frå 2007. Arbeidsgjevaravgifta er på 10,6 % i 2019.

Kommunen får kr 470.000 i skjønnsmidlar i 2019. Det er Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder som fordelar desse midlane. Det er ein reduksjon på kr 130.000 frå året før.

Frie inntekter

Frå og med 2000 vart det innført eit system med løypande inntektsutjamning. Tidlegare var det slik at kommunar som har lågare skattevekst enn landsgjennomsnittet fekk dette kompensert gjennom rammetilskotet to år etter. I motsett fall ville ein kommune med høgare vekst enn landsgjennomsnittet bli trekt for dette to år etter. Dagens system inneber at svingingar i skatteinngangen vert utjamna kontinuerleg gjennom heile året. Dette skjer gjennom det inntektsutjamnande tilskotet i rammetilskotet. For 2019 utgjer dette tilskotet kr 4.388.000.

I rammetilskotet ligg og et tilskot til særskild fordeling på kr 530.000. Dette er nettoeffekten av saker til særskilt fordeling. Det vil seie at kommunen blir trekt i rammetilskotet for endringar innan finansiering av ulike tenester

som anten staten finansierer direkte eller som staten meiner kommunen ikkje lenger har utgifter på. Likeins blir rammetilskotet styrkt med midlar til saker som anten kommunen sjølv skal finansiere eller ekstra tiltak som staten ynskjer å sette på dagsorden, utan at dei gir øyremerkte tilskot til dei ulike tiltaka. Tilskot til særskilt fordeling er å rekne som ein del av kommunen sine frie inntekter. For Bygland kommune inngår tilskot til helsestasjon og frivilligsentralar i særskilt fordeling.

Frie inntekter – prognose for perioden 2019-2022:

Det som har mest å seie for kommunen si økonomiske utvikling i økonomiplanperioden er utviklinga i dei frie inntektene. Tabellen nedanfor viser ein prognose for dei neste fire åra. Denne bygger m.a. på følgjande føresetnader:

- Bygland kommune vil ha same skatteutvikling som landsgjennomsnittet.
- Dagens inntektssystem og oppgåvefordeling gjeld.
- Innbyggartalet i kommunen per 01.07.xx er satt til 1204 for heile perioden, med same fordeling mellom dei ulike aldersgruppene.
- Skjønnsmidlane frå fylkesmannen er sett til nivået for 2019 (kr 470.000).

For økonomiplanperioden har ein følgjande prognose for årlege inntekt (tal i heile 1000 kr):

	2019	2020	2021	2022
Skatt på formue og inntekt:	-27 011	-27 340	-27 265	-27 389
Rammetilskudd:	-62 794	-63 065	-62 926	-63 125
Sum frie inntekter:	-89 805	-90 405	-90 191	-90 514

Andre statlege overføringar

I tillegg til rammetilskotet og dei øyremerkte tilskota, som er førte under resultateiningane i driftsbudsjettet, mottok kommunen enkelte andre tilskot som ikkje er øyremerkte.

Kompensasjonstilskot – pleie- og omsorgssektoren

I samband med eldresatsinga, som vart vedteken hausten 1997, er det innført eit kompensasjonstilskot til dekking av renter og avdrag i samband med investeringar innan pleie- og omsorgssektoren. Dette tilskotet, saman med oppstartstilskot, gjer at utbyggingar innan denne sektoren i prinsippet skal dekkast fullt ut av staten. Det er lagt inn eit anslag for 2019 på kr 300.000,-

Rentekompensasjon – skulebygg

Dette er ei kompensasjonsordning som vart innført frå og med 2003. Bygland kommune fekk tildelt ei investeringsramme på kr 5.089.000,- som danna grunnlaget for tilskotet. Ordninga vart slutført i løpet av 2017, og det vert difor ikkje budsjettert med inntekter frå dette i 2019.

Momskompensasjonsordninga

Det vart frå og med 1995 innført ei momskompensasjonsordning for å dempe konkurransevridinga mellom offentleg og privat produksjon innanfor visse bransjar, m.a. bygg og anlegg. Kompensasjonen vart inntektsført året etter at investeringa var gjennomført.

Med verknad frå 2004 vart denne ordninga utvida, slik at det vart innført ei generell kompensasjonsordning for meirverdiavgift til m.a. kommunar. Den nye ordninga går ut på at kommunane får refundert all moms som er betalt til kjøp av varer og tenester, til ikkje-avgiftspliktig verksemd. Refusjonen skal utbetalast og inntektsførast same år som kjøp av varer og tenester skjer. Formålet med utvidinga er å etablere ei ordning som kan motverke konkurransevriding mellom privat og offentleg sektor.

Ifølgje lov om kompensasjon for meirverdiavgift skal kompensasjonsordninga finansierast av kommunane sjølve. Det vil seie at kommunane blir trekte i rammetilskotet tilsvarande beløp som ein forventar at kompensasjonskravet frå kommunane blir.

Frå 2014 vart ordninga endra slik at 100 % av momskompensasjon frå investeringsrekneskapen skal inntektsførast direkte i investeringsrekneskapen. Inntektsanslaget er på kr 3.500.000 i driftsbudsjettet, og kr 735.000 i investeringsbudsjettet i 2019.

I driftsbudsjettet er følgjande kompensasjon utrekna (tal i heile 1000 kr):

2019	2020	2021	2022
3500	3500	3500	3500

Integreringstilskot – flyktningar

Kommunen får i ein 5-års periode ein fast sum for kvar flyktning som busett seg i kommunen. Kommunen har tidlegare satt av pengar til eit fond som skal dekke kostnader knytt mot dette området etter at tilskota er redusert. Det vart i 2014 tilsett flyktningkonsulent i kommunen.

Konsesjonskraftinntekter

Den konsesjonskrafta Bygland kommune, som utbyggingskommune, har rett til å ta ut vert forvalta gjennom Konsesjonskraftfondet IKS.

For økonomiplanperioden har ein lagt til grunn følgjande årlege inntekt (tal i heile 1000 kr):

2019	2020	2021	2022
5 463	5 463	5 463	5 463

Det er grunn til å merke seg at inntektene utover i økonomiplanperioden er svært usikre jo lenger ut i perioden ein ser.

Inntekter frå Agder Energi A/S

Kommunen fekk i 2018 eit samla utbytte frå Agder Energi AS på kr 6.732.000. Dette er ut frå ein eigardel på 1,111 % (utbytte frå overskot i 2016 som vart utbetalt i 2018).

Det vart i 2018 vedteke at Agder Energi skulle behalde meir av overskotet i selskapet til framtidige investeringar. Som ein følge av dette vert det vedteke ein ny utbytttemodell til eigarane. Den vedtekne utbytttemodellen får verknad frå 2019.

I den nye utbytttemodellen er rettleiande utbytteprosent sett til 70 %. Etter den gamle modellen vart utbytte fordelt etter eit prinsipp om 100 % dekning av dei første 400 mill. + 60 % av overskytande.

Etter ei vurdering av opplysningane på eigarmøte har kommunen budsjettert med at grunnlaget for berekning av utbytte til utbetaling i 2019 vil vere 845 mill. Dette tilseier ei utbetaling i 2019 på kr 6.572.000 etter den nye modellen. Etter den gamle utbytttemodellen ville kommunen fått utbetalt kr 7.410.000.

Det er grunn til å merke seg at det er stor uvisse knytt til inntektsanslaget for perioden 2019-22, som er basert på eit utbytte på kr 845 mill.

Naturressursskatt

Naturressursskatt er ein særskatt for kraftproduksjonsanlegg, og utgjer 1,3 øre/KWh, kor 1,1 øre går til primærkommunen og 0,2 øre til fylkeskommunen. Naturressursskatten er skilt ut frå dei ordinære skatteinntektene og ligg som ein eiga inntekt under linje 4 i skjema 1A. Denne er estimert til kr 3.400.000.

4.2 Kommunen sine driftsutgifter

Nedanfor har ein sett opp den enkelte resultatining sin netto del av totalramma, (tal i heile 1000 kr):

	2019	%	2 020	%	2 021	%	2 022	%
Politisk styring	1 830	1,7	1 730	1,6	1 830	1,7	1 730	1,6
Sentraladm. og fellesutgifter	14 165	13,2	14 165	13,4	14 165	13,4	14 165	13,4
Kultur	1 583	1,5	1 583	1,5	1 583	1,5	1 583	1,5
Bygland oppvekstsenter	17 535	16,3	17 535	16,6	17 535	16,5	17 535	16,6
Byglandsfjord oppvekstsenter	11 605	10,8	11 605	11,0	11 605	10,9	11 605	11,0
Helse	9 392	8,7	9 392	8,9	9 392	8,9	9 392	8,9
NAV	1 198	1,1	1 198	1,1	1 198	1,1	1 198	1,1
Pleie og omsorg	32 416	30,1	32 416	30,6	32 416	30,6	32 416	30,6
Drift og forvaltning ekskl. VARF	12 674	11,8	12 224	11,6	12 224	11,5	12 224	11,6
Drift og forvaltning- VARF	1 063	1,0	927	0,9	1 063	1,0	927	0,9
Større prosjekter	1 550	1,4	470	0,4	470	0,4	470	0,4
Eksterne samarbeid	12 471	11,6	12 471	11,8	12 471	11,8	12 471	11,8
Andre sentrale inntekter og kostnader	-9 888	-9,2	-9 888	-9,3	-9 888	-9,3	-9 888	-9,3
Sum driftsutgifter	107 594	100,0	105 828	100,0	106 064	100,0	105 828	100,0

Løns- og prisvekst

Regjeringa legg til grunn ein gjennomsnittleg prisauke og kostnadsauke frå 2018 til 2019 på 2,8 %. Årslønnsveksten i 2019 er sett til 3 % basert på anslag frå SSB.

På lønspostane har ein lagt inn alle auka utgifter som er kjent per i dag. For å dekke lønsauke i løpet av 2019 er det lagt inn ein reserve på kr 1.700.000. Dersom denne ramma vert for lita, må det resterande dekkast inn av resultatiningane. Dette er basert på ein lønsauke på 3 % der overhenget for kapittel 4 er budsjetttert på eininga. Derfor trekker ein ut overhenget på ca. 1,2 %. Avsetninga er basert på ca. 1,8 % av samla lønskostnader.

Pensjonsutgifter

Kommunesektoren har dei siste åra opplevd ein formidabel auke i pensjonsutgiftene. Frå og med rekneskapsåret 2003 kom det nye reglar for føring av pensjon. Desse reglane skal føre til at pensjonsbelastninga kan fordelast over fleire år, slik at kommunen sine utgifter til dette vert meir stabile. I samband med dette vedtok kommunestyret å fordele desse utgiftene på 15 år. Med verknad frå 2011 vert desse fordelt over 10 år. Frå og med 2015 skal premieavviket fordelast over 7 år. Dette aukar amortiseringskostnadane for tidlegare inntektsført premieavvik. Det er estimert eit høgt premieavvik også i 2019. Sett mot amortiseringskostnadane, vert det ein nettoinntekt i 2019.

Rente- og avdragsbelastning

Kommunen si netto lånegjeld pr. 01.01.2019. er berekna til om lag kr 123.000.000, der startlån utgjør ca. kr 7,8 mill. Renteekspontert gjeld utgjør ca. kr 78.000.000 av det totale gjeldsbiletet.

Med unntak av 2017, har kommunen si lånegjeld auka over dei siste åra. I 2018 er gjelda og venta å bli redusert noko, men i 2019 vil det vere nødvendig å ta opp lån på om lag 35 mill., som vil auke lånegjelda betrakteleg. Tabellen viser netto lånegjeld pr. innbyggjar og langsiktig gjeld i % av driftsinntektene (KOSTRA-tal for 2017) :

Kostra rekneskapstal	Bygland 2017	Iveland 2017	Valle 2017	KG06 2017
KG 06 er kommunegruppe 6 = Bygland kommune				
Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	81,5	47,5	73,8	84,2
Netto lånegjeld i kroner per innbyggjar	95 410	47 039	109 478	93 119

Begge tala ovanfor tek utgangspunkt i langsiktig gjeld eksklusive skuldig pensjonsforplikting.

Med verknad frå 2013 er det framlegg om å redusere avdraga til minimumsavdrag jamfør Kommunelova § 50 nr. 7. Frå 01.07.2019 kjem det ein ny kommunelov kor det blir slått fast at kommunane må bruke forenkla metode

for berekning av minimumsavdraget. For mange kommunar vil dette få store økonomiske konsekvensar, men sidan Bygland kommune allereie brukar forenkla metode, vil ikkje kommunen bli påverka av desse endringane.

Kommunen sine avdragsutgifter i 2019 er budsjettert til kr 4.900.000. Det er budsjettert med 2 % rente i resten av økonomiplanperioden. Det er budsjettert med kr 2.750.000,- i renteutgifter for 2019. I økonomiplanperioden er det lagt opp til følgjande driftsutgifter:

	2019	2020	2021	2022
Renteutgifter - alle lån	2 750 000	3 100 000	3 100 000	3 100 000
Avdragsutgifter - ordinære lån	4 900 000	6 500 000	6 500 000	6 500 000
Sum	7 650 000	9 600 000	9 600 000	9 600 000

Det er lagt opp til ordinært finansieringsbehov via lånemidlar til investering på 34,7 mill. i 2019. Investeringane blir finansierte med eventuelle unytta lånemidlar frå 2018 kombinert med nytt låneopptak. Ein del av prosjekta er vidareføringar frå 2018 og låna er teke opp i 2018 for å finansiere desse. Det vil korrigere årets låneopptak og ein kjem tilbake til spesifikt låneopptak for 2019 til 1. tertialrapport 2019. Til startlån er det ikkje budsjettert med låneopptak for 2019 og ut økonomiplanen. Etter omlegging i forskrifta frå Husbanken vert det innvilga færre startlån, og kommunen hadde store unytta midlar til startlån inntil våren 2018, då det vart bestemt å redusere desse midlane. Utgifter til renter og avdrag på kr 7.650.000 er lagt inn i budsjettet.

Finansiering av investeringar

Finansieringa av investeringar i 2019 vert dekkja av ubrukte lånemidlar frå 2018 kombinert med nytt låneopptak i 2019.

Ubundne investeringsfond

Kommunen har i dag kr 1.152.000,- i ubundne investeringsfond. Dette fondet vert nytta til dei kostnadane i investering som ikkje kan lånefinansierast.

Konsesjonsavgifter og næringsfond

Kommunen har årlege konsesjonsavgifter på om lag kr 2.900.000. 01.01.2018 var det inneståande kr 1.907.000 på næringsfondet.

Ut over dette har kommunen Byglandsfjordfondet på kr 18.591.000,- der ein ikkje kan nytte grunnkapitalen på kr 15.250.000. Det er i 2019 budsjettert med bruk av avkastninga av fondet på inntil kr 800.000.

Status i Byglandsfjordfondet:

Estimert saldo pr. 1.1.19	18 191 000
Grunnkapital	-15 250 000
Disponibel kapital	2 941 000

Dette er estimert saldo, inkludert forventa avkastning for 2018. Det er i 2018 budsjettert med ei renteavkastning på kr 400.000 som vert ført til disponibel saldo ved slutten av året. I 2019 budsjetterer ein med same renteavkastning som i 2018.

Næringsfond 2019:

Bruk næringsfond 2019	
Tilskot til Setesdal Regionråd	1 300 000
Tilskot til turistinformasjon	60 000
Tilskot til Norsk Landbruksrådgiving Setesdal	25 000
GPS-mærkingsprosjekt villrein Setesdal Vesthei	25 000
Tilskot til Bygland Sikringsradiolag (avtale om drifting)	5 000
Jordbrukstilskot (anslag etter gjeldande regelverk)	600 000
Utvikling Prestneset - Næring/bolig	300 000
Næringstilskudd	200 000
Fiberprosjekt	300 000
Reguleringsplan Ose	50 000
Annen kommunal planlegging	200 000
Sentrumsutvikling Bygland	300 000
Næringsutvikling - (Andel lønn)	215 000
Sum:	3 580 000
Estimert bruk av Byglandsfjordfondet	800 000

Kommunen har ein næringskonsulent som har arbeidd med næringsutvikling saman med ordførar, varaordfører og rådmann. Desse fire utgjer næringsgruppa i kommunen. Det er budsjettert med bruk av kr 215.000 av næringsfondet til løn til næringskonsulent (om lag 30 % stilling). I tillegg er det sett av kr 200 000,- til administrative næringstilskot for 2019.

Det ligg inne kr 300.000 til utbygging av fiber i Bygland kommune.

Tilskotet til landbruket, medrekna mjølkekvotar, er auka frå kr 200.000 til kr 600.000 i perioden 2017 til 2020 på grunn av stor investeringsvilje i jordbruket. Det er eigne retningslinjer for tildeling av dette tilskotet.

Reguleringsplanarbeidet på Ose ligg inne med kr 50.000. Ein har kome godt i gang med prosjektet i 2018, og det er forventa at dette arbeidet vert ferdig i 2019. Det har vert jobba med framskunding av ny bru på Ose. Aust-Agder fylkeskommune har lagt inn ny bru på Ose i sin investeringsplan. Prosjektet er ikkje fullfinansiert og kommunen vil bli utfordra om å gå inn i prosjektet med ein kommunal eigenandel. Dette vil ein kome tilbake til på eit seinare tidspunkt.

Under annen kommunal planlegging er ras- og flaumsikringsprosjektet lagt inn som eit infrastrukturprosjekt med kr 200.000. Vidareutvikling av prosjektet på Presteneset ligger inne med kr 300.000. Sentrumsutvikling på Bygland er også lagt inn med kr 300.000.

Det er budsjettert med å nytte 0,8 mill. av avkastninga på Byglandsfjordfondet. Dette går til reduksjon av bruken av det ordinære næringsfondet og ligg inne i den totale bruken. Rådmannen vert gjeven fullmakt til å fordele kostnader mellom det ordinære næringsfondet og avkastninga frå Byglandsfjordfondet.

Det er semje mellom alle deltakarkommunane i Setesdal Regionråd. Storleiken på det kommunale tilskotet vert vidareført med kr 1,3 mill.

Disposisjonsfond – drift

Kommunen hadde per 01.01.2018 kr 14.059.000 på disposisjonsfond. Kommunestyret har i 2018 vedteke å sette av kr 4.000.000 til opprusting av kommunale vegar, så ordinært disposisjonsfond utgjer kr 10.059.000 per dags dato. I revidert budsjett for 2018 er det budsjettert med bruk av disposisjonsfond på kr 1,7 mill., kor 1,6 mill. utgjer bruk av vegfondet.

Mindreforbruket for 2017 på snaue 700 kroner vart i sin heilhet avsett til disposisjonsfond. I byrjinga av 2017 var det bestemt å sette av kr 5.000.000 av mindreforbruket i 2016 til eit premiefond som skal handtere den aukande amortiseringa av premieavvik. Resten av mindreforbruket for 2016 vart sett inn på disposisjonsfondet. 31.12.18

er det venta at ordinært disposisjonsfond vil utgjere kr 9.959.000, medan vegfondet vil utgjere kr 2,4 mill., om ein legg budsjettet bruk til grunn.

Av disponible fond har kommunen i tillegg eit bygdebokfond på 3,7 mill., DFV-fondet på 1 mill., rentefond på 1 mill., flyktningefond på 11,3 mill. og eit fond på 2,4 mill. som gjeld norskopplæring for flyktningar på Bygland oppvekstsenter.

Budsjettskjema 1A Driftsbudsjett

I økonomiplanen er utviklinga som følgjer (i 1000 kr):

Budsjettskjema 1A - driftsbudsjettet Bygland kommune						
		Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
1	Skatt på inntekt og formue	-27 011	-27 011	-27 340	-27 265	-27 389
2	Ordinært rammetilskot	-60 327	-62 794	-63 065	-62 926	-63 125
3	Skatt på eigedom	-8 395	-8 395	-8 395	-8 395	-8 395
4	Andre direkte eller indirekte skatter(konsavg.)	-6 300	-6 300	-6 300	-6 300	-6 300
5	Andre generelle statstilskot	-342	-300	-280	-270	-260
6	Sum frie disponible inntekter	-102 375	-104 800	-105 380	-105 156	-105 469
7	Renteinntekter og utbytte	-7 731	-7 772	-7 731	-7 731	-7 731
8	Renteutgifter, provisjonar og andre finansutgifter	2 400	2 750	3 100	3 100	3 100
9	Avdrag på lån	4 650	4 900	6 500	6 500	6 500
10	Netto finansinntekter	-681	-122	1 869	1 869	1 869
11	Til dekning av tidlegare års rekneskapsm. meirforbruk	-	-	-	-	-
12	Til ubundne avsetningar					
13	Til bundne avsetningar	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300
14	Bruk av tidlegare års rekneskapsm. mindreforbruk	-	-	-	-	-
15	Bruk av ubundne avsetningar	-1 100	-2 392	-2 417	-2 877	-2 328
16	Bruk av bundne avsetningar	-3 390	-3 580	-3 200	-3 200	-3 200
17	Netto avsetting	-1 190	-2 672	-2 317	-2 777	-2 228
18	Overført til investeringsrekneskapet					
19	Til fordelt drift	-104 246	-107 594	-105 828	-106 064	-105 828
20	Sum fordelt til drift (frå skjema 1 B)	104 246	107 594	105 828	106 064	105 828
21	Meirforbruk/mindreforbruk = 0	-	-	-	-	-

Kommentarar:

2018-budsjettet som ligg inne i oversikten over, er opphavelig budsjett som vart endra gjennom året 2018. For 2019 er inntekta auka. Dette er ei nominell auke sett mot 2018-tal. Auken i driftskostnadane er på 3,2 %, som er litt over deflatorveksten på 2,8 %. Kr 1,05 mill. av auken utgjør ekstraordinære kostnader for 2019 som ein ikkje treng å budsjettere med i 2020 og utover. Trekk ein ut desse, er veksten i driftskostnadane på 2,2 %. Veksten i driftskostnadane vil bli omtala i større grad i del 5. Av tabellen over, ser ein også at inntektssida ligg litt under deflatorvekst.

Den ordinære drifta i 2019 er lagt opp med eit 0-resultat, med bruk av disposisjonsfond på kr 2.392.000. Utover i økonomiplanen ser ein at kommunen vil få utfordringar med å leggje fram budsjett i balanse utan bruk av disposisjonsfond. Primærårsaken til dette er at ein ser ein heilårsverknad på rente- og avdragsida knytt til finansiering av dei store investeringane som må gjerast i 2019. Desse er berekna til å gå opp med om lag kr 2 mill. Her må ein likevel merke seg at dette er basert på særskilte usikre anslag.

5. INVESTERINGSBUDSJETTET

5.1 Hovudoversikt investeringar 2019

Kommunen sitt investeringsbudsjett for år 2019 balanserer med inntekter og utgifter på kr. 41.435.000.

Investeringsbudsjettets hovudoversikt inneheld følgjande (Tal i 1000):

Budsjettskjema 2A - investeringsbudsjettet Bygland kommune				
		Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
1	Investeringar i anleggsmidlar	39 735	10 520	8 319
2	Utlån og forskuteringar	300	300	200
3	Kjøp av aksjer og andeler	600	580	6 807
4	Avdrag på lån	800	800	597
5	Dekning av tiligere års udekket	-	-	
6	Avsettingar	-	-	99
7	Årets finansieringsbehov	41 435	12 200	16 022
8	Finansiert slik:			
9	Bruk av lånemidlar	35 000	2 810	2 736
10	Inntekter frå sal av anleggsmidlar	300	300	25
11	Tilskot til investeringar	4 000	7 000	4 949
12	Kompensasjon for merverdiavgift	735	710	486
13	Motteke avdrag på utlån og refusjonar	800	800	4 835
14	Andre inntekter	-	-	-
15	Sum ekstern finansiering	40 835	11 620	13 031
16	Overført frå driftsbudsjettet	-	-	-
17	Bruk av tidligare års udisponert	-	-	
18	Bruk av avsettingar	600	580	2 991
19	Sum finansiering	41 435	12 200	16 022
20	Udekket/udisponert = 0	-	-	-

5.2 Investeringar i anleggsmidlar for budsjettet 2019

Kommunen sitt investeringsbudsjett for år 2019 balanserer med inntekter og utgifter på kr. 41.435.000. Av dette utgjer investeringar i anleggsmidlar kr 39.735.000.

Investeringsbudsjettet for anleggsmidlar inneheld følgjande investeringar (*Tal i 1000*):

Nr.	Investeringar	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
804	Kartverk/ Geovekstprosjektet	250	250	116
817	Kjøp av tomteareal	500	500	
559	Kloakkrenseanlegg Bygland	30 000	500	37
841	Detaljprosjektering av VVA Landeskogen	430		
828	Nærmiljøanlegg IFK plan - kommunal eigenandel (tippemiddelbasert)	150	150	261
560	Renseanlegg Austadneset	2 800	300	
000	Etablere/utvide søppelplass Nesmoen	250		
000	Forprosjekt Saneringsplan og VA prosjekt - Prestlia	160		
000	Innkjøp av minigraver	400		
000	Nytt doseringsutstyr til symjehallen	225		
557	Overvakingssystem VA - pumpestasjoner	240		
563	Rehabilitering av kloakkrense/-pumpestasjoner i kommunen	1 000	2 000	216
848	Kjøle- og ventilasjonsanlegg Byglandsheimen	550		
869	Ombygging av gymsal til aula - Bygland	500	800	
865	Renovering heis Byglandsheimen	300		
000	Framtidig bruk av stasjonsområdet (prosjektering)	100		
000	Framtidig bruk av Heradshuset (prosjektering)	100		
602	Uteareal Byglandsfjord oppvekstsenter	1 000		
603	Prosjektering Lys-/turløype Byglandsfjord	200	200	
876	Oppgradering av inventar på kommunehuset	150	150	
806	Bustadområde Austad	430	430	293
1049	Byglandsfjord legekontor - Innredning 2017		579	64
601	Uteareal Bygland oppvekstsenter		1 250	
873	Innkjøp av ny traktor		800	
874	SD styring Årdalshallen		150	
875	Brannsikring trehusbebyggelsen på Ose		100	
556	Tilbakeslagsventilar VAR vassverksdrift			14
562	Overløpsledning Grendi			356
818	Prosjektering VAR Grendi			44
855	Prosjekt Idrettshall			316
860	Flyktningebustad 2 - Rindane			2 336
864	Solavskjerming Byglandsheimen			175
866	Ambulansestasjon Bygland			2 464
867	Ambulansestasjon Bygland - del heimesjukepleien			1 034
870	Solavskjerming Byglandsfjord oppvekstsenter			140
871	Klima og ventilasjonsanlegg Byglandsfjord oppvekstsenter			453
	Sum investeringar	39 735	8 159	8 318

Kommentar om dei einskilde tiltak for 2019

Kartverk – Geovekstprosjektet

Årleg hending for å ha ajourført kartverk. Prosjektsamarbeid med Statens kartverk der ein samhandlar om kva område som t. d. skal flyfotograferast og digitaliserast. Dette vert nytta i ein samarbeidsavtale mellom alle kommunar og Statens kartverk, om oppgradering og tilrettelegging av kartdata for offentlig og allmenn bruk .

Kjøp av tomteareal

Kommunen har mange festetomter frå Opplysningsvesenets fond. Det er eit mål å kjøpe fleire av desse. Når festeavtalane opnar for indeksregulering, er erfaringane at dei årlege festeavgiftene blir justerte opp for mykje. Ved visse intervall kan det forhandlast om frikjøp. Avsetninga gjev ein handlefridom. Dette gjeld også i andre saker der det kan vere føremålstenleg for kommunen å kjøpe areal til ulike føremål t.d. tomt til reinseanlegg og frikjøp av andre festetomter. Eventuelt sal av kommunale bustadhus i Prestlidi vil kunne gi behov for frikjøp av festetomtene fleire av desse står på før eventuelt sal.

Kloakkreinseanlegg på Bygland

Dette er ei oppfylgjing av forprosjekt frå 2016-2018. Eit reinseanlegg for Byglandsbygda har vore i planane til kommunen over fleire år. Med utvikling av bygda, er det også behov for tilfredsstillande behandling av kloakk. Forprosjekt er ferdig og i april/mai 2019 vert det planlagt å sette i gong byggeprosessen. Det er også planlagt å integrere brannstasjon, fasilitetar til Sivilforsvaret og kontor- og pauserom til kommunens uteseksjon i det same bygget. Dette medfører også at prosjektet Kontorlokale Nesmoen er tatt ut av økonomiplanen. Kostnaden for alle desse fasilitetane er inkludert i totalramma på kr 30.000.000.

Detaljprosjektering av veg, vatn og avlaup (VVA) – Landeskogen

Det er kjørt eit forprosjekt i 2016, men grunna prioriteringar innanfor prosjekta i høve personell og kapasitet, har detaljprosjekteringa blitt utsett til 2019.

IFK-plan

Det er sett av kr 150.000,- til kommunal eigenandel i samband med gjennomføring av prioriterte tiltak i IFK-planen. IFK-planen vert handsama i kommunestyret som eiga sak.

Kloakkreinseanlegg for Austad

Dette er ei oppfylgjing av forprosjekt i 2016 og prosjektering i 2017 og 2018. Auka aktivitet på Austad industriområde og utvikling av bustadområde krev tilfredsstillande handtering av kloakk. Dagens anlegg er gammalt og vil ha utfordringar med å handtere utviklinga for området. Det ligg inne midlar til å byggje anlegget i 2019. Merk at dette og vil vere noko avhengig av ferdigstilling av reguleringsplan for Ose og anna næringsverksemd i området.

Etablere og utvide søppelplassen på Nesmoen

For Bygland kommune har det vore avtale om deponeringsplass for kvist og kvast ved Storstraumen. Dette blir avvikla 2018 / 2019. Utvidinga vil også leggje til rette for å kunne take imot hageavfall, kvist og kvast som dernerst blir flisa opp i regi av SMG. Behovet er tilstade for den kommunale drifta. Tiltaket gir også leveringsmoglegheiter for innbyggjarane, noko som er ei utviding av dagens tilbod.

Saneringsplan og VA-prosjekt, Prestlidi – forprosjekt

VA-nettet i området er gammalt og etter dagens standard på grensa til å vere underdimensjonert med dagens nedbør og grøftesystem. Særleg med tanke på leidningsnettet til overflatevatnet ser ein byrjande utfordringar. Nasjonalt er det sett større fokus på den aukande flaum- og rasfaren større nedbørmengder utløyser.

Innkjøp av ny minigravar

Kommunen sin minigravar som vert nytta til m.a. gravferdstenesta blei kjøpt brukt på 1990-talet ei gong. Dette er ei god maskin, men alderen tilseier at ho bør bli bytta ut i 2019.

Nytt doseringsutstyr til symjehallen

Noverande utstyr er nesten like gammalt som bassenget. Planen er å gå over frå granulatblanding (fast form) til flytende væske til dosering av bassenget. Ein ser også for seg ein effektiviseringsgevinst knytt til dette tiltaket.

Overvakingssystem på kloakkpumpestasjonar / vassverk

Dette blir sett i samband med prosjektet om reinvestering i kloakkpumpestasjonane.

Reinvestering i kloakkpumpestasjonane

Bygland kommune har 6 stasjonar. Dei er moden for oppgraderingar utifrå alder. Miljøet i desse er også hardt for dei tekniske og mekaniske løysingane. Arbeidsmiljømessig er dei også utdaterte. Flaumen hausten 2017 medførte også eit større havari på Bygland som forsterkar behovet for rehabilitering. Ein ser føre seg at rehabiliteringa går over ein periode på 4 år. Bygland sine stasjonar blir ferdigstilte 2018 / 2019.

Kjøle- og ventilasjonsanlegg på avd. A på Byglandsheimen

Avdeling A på Byglandsheimen manglar kjøle- og ventilasjonsanlegg. Spesielt på varme somrar, som f.eks. sommaren 2018, merker ein behovet for dette. Kommunen vel derfor å legge dette inn i investeringsbudsjettet for 2019.

Ombygging av gymsal til aula på Bygland skule

Etter at Byglandshallen stod ferdig, har ikkje lenger Bygland oppvekstsenter hatt bruk for den gamle gymsalen til kroppsøvingsaktivitetar. Det var derfor ytra eit ønskje frå politisk hold om å bygge om gymsalen til aula. Ombygginga tok til hausten 2018 og er venta å vere ferdig våren 2019. Kommunen vil søke om spelemidlar til dette tiltaket.

Rette heisavvik på Byglandsheimen

Det er sett av kr 300.000 i 2019 til retting av avvik på heisen på Byglandsheimen. Kostnadsoverslaget er førebels usikkert.

Framtidig bruk av stasjonsområdet – prosjektering

Stasjonsområdet på Byglandsfjord har eit behov for rehabilitering. Der er sett av midlar til eit forprosjekt som skal kartleggje behovet nærare.

Framtidig bruk av heradshuset – prosjektering

Ein legg inn kostnadar til eit prosjekt for å finne ut kva bygget kan nyttast til og kva som må gjerast for at bygget skal tilfredsstillte tekniske krav til mogleg bruk.

Uteareal ved Byglandsfjord skule

Etter fullføring av første del av oppgraderinga av arealet utanfor Bygland oppvekstsenter i 2018, tek ein sikte på å utarbeide skisser og konkrete forslag til tiltak til oppgraderinga av arealet utanfor Byglandsfjord oppvekstsenter som er planlagt utført i 2019.

Ljos- og turløype på Byglandsfjord

Denne ligg inne i IFK-planen på prioritert liste. Ein ynskjer å gjennomføre dette tiltaket og legg opp til prosjektstart i 2019.

Oppgradering av inventar på kommunehuset

Det er naudsynt med oppgraderingar av inventaret på kommunehuset. Det er i første omgang planlagt å kjøpe nytt inventar til kommunestyresalen og andre fellesareal på kommunehuset, t.d. kantina, pauserommet i 1. etasje og venterommet utanfor kommunestyresalen.

Bustadområde Austad

Sal av bustadtomt i det kommunale bustadfeltet på Austad krev at kommunen fullfører dei infrastrukturelle tiltaka som ligg i reguleringsplanen. Grunna konkurs på utførande entreprenør, og ymse andre omstende, så stoppa dette tiltaket noko opp i 2017 og 2018. Ein ser føre at tiltaket blir sluttført i 2019.

5.3 Finansiering av investeringar 2019

Det er planlagt å finansiere investeringane i 2019 i samsvar med tabellen under. Øvste delen av tabellen må sjåast i samanheng med dei andre investeringane.

Finansiering i 2019 (Tal i 1000):

Prosj. nr.	Fra skjema 2A	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
950	Utlån Startlån	300	300	0
950	Avdrag Startlån til Husbanken	800	3300	597
951	Eigenkapitaltilskot KLP	600	580	505
	Dekning av tidlige års udekket merforbruk	0	0	0
952	Avsetninger	0	0	99
1046	Kjøp av aksjer og andeler i Byglandstunet AS	0	0	6302
1046	Andre utlån	0	0	200
	Sum investeringar	1 700	4 180	7 703
Totalt finansieringsbehov		41 435	12 339	16 021
	Finansiering:	2019	2018	2017
950	Bruk av Startlån	-300	-2800	0
950	Avdrag Startlån frå lånetakarane	-800	-800	-694
1046	Mottatte avdrag på andre lån	0	0	-4300
951	Tidlegare avsetningar	-600	-580	-630
952	Låneopptak/Ubrukte lånemidler	-34700	-149	-2 736
811	Tomtesal	-300	-300	-25
	Bustadsal	0	0	0
	Tilkoblingsavgifter/ refusjonar	0	0	0
860	Statstilskot bustader	0	0	-1 918
855	Tippemidler fleirbruks hallen	-4000	-7 000	-3 031
952	Bruk av fond/avsetninger	0	0	0
1046	Bruk av næringsfond	0	0	-2 202
Alle	MVA komp. i investering	-735	-710	-485
	Overføring frå/til driftsbudsjettet	0	0	0
	Sum finansiering	-41 435	-12 339	-16 021

Ein tek høgde for at MVA-kompensasjonen er eit anslag. Tippemidlar på kr 4.000.000 utgjer siste rest av tippemiddelutbetalingane for Byglandshallen. Ein vil kome tilbake til konkrete lånebehov til investeringar i 2019, når investeringsrekneskapan for 2018 er avslutta. Ein visar og til at kostnadane på dei prosjekta som er vidareførte frå 2018 er eit anslag, då ein på budsjetteringstidspunktet framleis arbeider med fleire av prosjekta.

5.4 Hovudoversikt investeringar i økonomiplanperioden

Kommunen sitt investeringsbudsjett for åra 2019-2022 balanserer med inntekter og utgifter på totalt kr. 56.775.000.

Investeringsbudsjettets hovudoversikt inneheld følgjande (Tal i 1000):

Budsjettskjema 2A - investeringsbudsjettet Bygland kommune - Økonomiplan						
		Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2019-2022
1	Investeringar i anleggsmidlar	39 735	7 520	2 200	400	49 855
2	Utlån og forskuteringar	300	300	300	300	1 200
3	Kjøp av aksjer og andeler	600	620	640	660	2 520
4	Avdrag på lån	800	800	800	800	3 200
5	Dekning av tiligere års udekket					
6	Avsettingar	-	-	-	-	-
7	Årets finansieringsbehov	41 435	9 240	3 940	2 160	56 775
8	Finansiert slik:					
9	Bruk av lånemidlar	35 000	6 810	2 040	1 200	45 050
10	Inntekter frå sal av anleggsmidlar	300	300	300	300	1 200
11	Tilskot til investeringar	4 000	-	-	-	4 000
12	Kompensasjon for merverdiavgift	735	710	160	-	1 605
13	Motteke avdrag på utlån og refusjonar	800	800	800	-	2 400
14	Andre inntekter	-	-	-	-	-
15	Sum eksternt finansiering	40 835	8 620	3 300	1 500	54 255
16	Overført frå driftsbudsjettet	-				-
17	Bruk av tiligere års udisponert					-
18	Bruk av avsettingar	600	620	640	660	2 520
19	Sum finansiering	41 435	9 240	3 940	2 160	56 775
20	Udekket/udisponert = 0	-	-	-	-	-

5.5 Utlån

Etter innskjerpa tildelingsreglar frå Husbanken, gjeldande frå 01.04.2014, er talet på søknadar om startlån merkbar redusert. Kommunen reduserte unnytta midlar til startlån i 2018 og har heller ikkje tenkt å ta opp nye startlån i 2019. Ved behandling av startlån i Bygland kommune vert forskrifta frå Husbanken lagt til grunn ([FOR-2014-03-12-273](#)).

5.6 Investeringar i anleggsmidlar i økonomiplanperioden

Kommunen sitt investeringsbudsjett for åra 2019-2022 balanserer med inntekter og utgifter på kr. 49.855.000. Av dette utgjer investeringar i anleggsmidlar kr 49.855.000.

Investeringsbudsjettet for anleggsmidlar inneheld følgjande investeringar (*Tal i 1000*):

Skjema 2B - Økonomiplan						
Nr.	Investeringar:	2019	2020	2021	2022	SUM
804	Kartverk/ Geovekstprosjektet	250	250	250	250	1 000
817	Kjøp av tomteareal	500	0	0	0	500
000	Innkjøp av sjølvgåande lift	0	300	0	0	300
559	Kloakkrensaneanlegg Bygland	30000	0	0	0	30 000
841	Detaljprosjektering av VVA Landeskogen	430	0	0	0	430
828	Nærmiljøanlegg IFK plan - kommunal eigenandel (tippemiddelbasert)	150	150	150	150	600
841	Vatn til og avlaup frå Landeskogen	0	2720	0	0	2 720
841	Opprusting av veg til Landeskogen	0	1500	0	0	1 500
560	Renseanlegg Austadneset	2800	0	0	0	2 800
000	Etablere/utvide søppelplass Nesmoen	250	0	0	0	250
000	Forprosjekt Saneringsplan og VA prosjekt - Prestlia	160	0	0	0	160
000	Innkjøp av minigraver	400	0	0	0	400
000	Nytt doseringsutstyr til symjehallen	225	0	0	0	225
557	Overvakingssystem VA - pumpestasjoner	240	0	0	0	240
563	Rehabilitering av kloakkrense/-pumpestasjoner i kommunen	1000	1000	1000	0	3 000
848	Kjøle- og ventilasjonsanlegg Byglandsheimen	550	600	0	0	1 150
869	Ombygging av gymsal til aula - Bygland	500	0	0	0	500
865	Renovering heis Byglandsheimen	300	0	0	0	300
000	Ny sandfeiemaskin	0	200	0	0	200
000	Framtidig bruk av stasjonsområdet (prosjektering)	100	0	0	0	100
000	Framtidig bruk av Heradshuset (prosjektering)	100	0	0	0	100
601	Uteareal Bygland oppvekstsenter	0	800	800	0	1 600
602	Uteareal Byglandsfjord oppvekstsenter	1000	0	0	0	1 000
603	Prosjektering Lys-/turløype	200	0	0	0	200
876	Oppgradering av inventar på kommunehuset	150	0	0	0	150
806	Bustadområde Austad	430	0	0	0	430
	Sum investeringar	39 735	7 520	2 200	400	49 855

Kommentarar om dei einkilde tiltak for økonomiplanperioden 2020-2022

Innleiingsvis i dette avsnittet må ein påpeke at budsjettet er eit kostnadsoverslag. Eksakt kostnad får ein først når prosjekta har vore ute på anbod.

Kartverk/Geovekstprosjekt

Følgjer av omtalen i avsnitt 5.2.

Innkjøp av sjølvgåande lift

For å gjere arbeid i høgda meir sikkert og effektivt er det framlegg om å gjere denne investeringa. I samband med vedlikehald og anna arbeid har ein ofte behov for å enkelt kunne komme til i høgda og vere bevegeleg. Dette er og i tråd med gjeldande HMS-krav.

IFK-plan

Det er årleg sett av kr 150.000,- til kommunal eigenandel i samband med gjennomføring av prioriterte tiltak i IFK-planen. Andre prioriterte tiltak frå IFK-planen ligg inne med direkte finansiering gjennom investeringsplanen.

Landeskogen – bygging av nytt avlaupssystem og vassforsyning

Det er sett av kr 2.720.000,- til bygging av nytt avlaupssystem og vassforsyning til Landskogen. Ein må sjå dette i samband med opprusting av veg til Landskogen. Det er rasjonelt å leggje røyr samstundes som ein bygger veg. Forprosjekt er ferdig og ein føreslår at dette vert følgt opp etter at detaljprosjektet er ferdig.

Landeskogen – opprusting av veg

Det er sett av kr 1.500.000,- til opprusting av vegen til Landskogen. Sjå punkt ovanfor.

Reinvestering i kloakkpumpestasjonane

Følgjer av omtalen i avsnitt 5.2.

Kjøle- og ventilasjonsanlegg Byglandshimen

Eksisterande anlegg er ca. 25 år. Det manglar kjøleeffekt i den varme årstida.

Ny sandfeiemaskin

Kommunens noverande sandfeiemaskin er 10 år gammal og det vil vere eit behov for å skifte ut denne etter kvart.

Uteareal Bygland oppvekstsenter

Etter oppgradering av uteområdet ved skulen på Bygland i 2018, samt oppgradering av uteområdet rundt Byglandsfjord oppvekstsenter i 2019, vert det planlagt å ruste opp uteområdet/leikeplassen ved barnehagen på Bygland for til saman kr 1.600.000 i 2020 og 2021.

5.7 Finansiering av investeringsbudsjettet i økonomiplanperioden

Investeringsbudsjettet er finansiert på følgende måte (Tal i 1000):

Prosj.nr	Fra skjema 2A	2019	2020	2021	2022	SUM
950	Utlån Startlån	300	300	300	300	1 200
950	Avdrag Startlån til Husbanken	800	800	800	800	3 200
951	Eigenkapitaltilskot KLP	600	620	640	660	2 520
952	Avsetninger	0	0	0	0	0
	Sum investeringar	1 700	1 720	1 740	1 760	6 920
Totalt finansieringsbehov						
		41 435	9 240	3 940	2 160	6 920
Prosj.nr	Finansiering:	2019	2020	2021	2022	SUM
950	Bruk av Startlån	-300	-300	-300	0	-900
950	Avdrag Startlån frå lånetakarane	-800	-800	-800	0	-2 400
951	Tidlegare avsetningar	-600	-620	-640	-660	-2 520
952	Låneopptak/Ubrukte lånemidler	-34700	-6510	-1740	-1200	-44 150
811	Tomtesal	-300	-300	-300	-300	-1 200
0	Bustadsal	0	0	0	0	0
0	Tilkoblingsavgifter/ refusjonar	0	0	0	0	0
855	Tippemidler Byglandshallen	-4000	0	0	0	-4 000
952	Bruk av fond/avsetninger	0	0	0	0	0
Alle	MVA komp. i investering	-735	-710	-160	0	-1 605
0	Overføring frå/til driftsbudsjettet	0	0	0	0	0
	Sum finansiering	-41 435	-9 240	-3 940	-2 160	-56 775

Opptak av lånegjeld vil bli redusert i 2020, andre år vert det lagt opp til låneopptak lågare eller på nivå med innbetala avdrag. Ein vil nytte ubrukte lånemidler att frå tidligare år før ein tek opp nye lån. Inntektene frå tomtosal er budsjetterte med kr 300.000 i 2019 og ut perioden. Sal av tomter i kommunen vil bli sett av til ubundne investeringsfond. Mva-kompensasjonen er eit anslag og vil variere med kor mykje av investeringane som er knytt opp mot refusjonspliktige kostnader.

6. BUDSJETTRAMMER FOR EININGANE

6.1 Innleiing

Overordna målsetting for kommunen som tenesteytar

Ambisjon:

I Bygland skal innbyggjarane og brukarane vere i fokus, og oppleve kommunen som ein serviceorientert organisasjon og eit truverdig forvaltningsorgan

Service og tenester:

- Ein skal i tenesteproduksjonen ha fokus på innbyggjarservice, og på å gjere brukarane nøgde med tenestene
- Informasjon og kommunikasjon skal vektleggast
- Kommunen skal aktivt nytte informasjons- og kommunikasjonsteknologi for å yte god service og gjere tenester lett tilgjengelege
- Bygland kommune skal som arbeidsgjevar nytte kompetanseheving for å utvikle verksemda, leiarane og kvar enkelt tilsett
- Økonomiske og menneskelege ressursar skal nyttast optimalt

Forvaltning:

- Sørge for føreseieleg, konsekvent og lik handsaming av like saker
- Føre god og sakleg argumentasjon for vedtak og avgjerder
- Arbeide for kort handsamingstid og høg kvalitet ved sakshandsaming
- Gjere ei heilskapleg vurdering i alle saker, og vurdere dette opp mot føremålet i den aktuelle lova
- Sikre godt fagmiljø gjennom interkommunalt samarbeid

Desse overordna måla for kommunen si verksemd er uttrykte i ny kommuneplan. I tillegg ynskjer rådmannen for budsjettåret 2019 å vidareutvikle arbeidet med å styre etter mål – og resultatindikatorar, og har identifisert følgjande overordna strategiske mål for organisasjonen, for å møte identifiserte utfordringar. Dei einingsvise måla og resultatindikatorar skal sjåast i samanheng med desse overordna måla, og vere sektorvise bidrag til å utvikle organisasjonen heilskapleg.

Overordna strategiske mål for organisasjonen:

- Gjennomføre utviklingsarbeid som styrker tverrfagleg ressursutnytting og heilskapelege tenester
- Gjennomføre kompetansetiltak for leiarar og medarbeidarar som styrker drift og utvikling av tenester
- Arbeide aktivt for å rekruttere og halde på tilstrekkeleg bemanning med rett kompetanse
- Styrke heilskapleg samfunnsbygging med vekt på førebyggjande arbeid, kulturelt mangfald og miljø
- Samarbeide lokalt og regionalt for å utnytte kommunen sine ressursar i eit større perspektiv, og løyse ut større fleksibilitet og befolkningsvekst

Budsjettskjema 1A

Tall i heile 1000.

Budsjettskjema 1A - driftsbudsjettet Bygland kommune				
	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017	
1	Skatt på inntekt og formue	-27 011	-27 011	-25 397
2	Ordinært rammetilskot	-62 794	-60 327	-61 492
3	Skatt på eigedom	-8 395	-8 395	-8 400
4	Andre direkte eller indirekte skatter(konsavg.)	-6 300	-6 300	-6 330
5	Andre generelle statsilskot	-300	-342	-317
6	Sum frie disponible inntekter	-104 800	-102 375	-101 936
7	Renteinntekter og utbytte	-7 772	-7 731	-7 978
8	Renteutgifter, provisjonar og andre finansutgifter	2 750	2 400	2 140
9	Avdrag på lån	4 900	4 650	4 724
10	Netto finansinntekter	-122	-681	-1 114
11	Til dekning av tidlegare års rekneskapsm. meirforbruk	-	-	-
12	Til ubundne avsetningar	-	-	7 013
13	Til bundne avsetningar	3 300	3 300	3 193
14	Bruk av tidlegare års rekneskapsm. mindreforbruk	-	-	-7 013
15	Bruk av ubundne avsetningar	-2 392	-1 100	-
16	Bruk av bundne avsetningar	-3 580	-3 390	-4 340
17	Netto avsetting	-2 672	-1 190	-1 147
18	Overført til investeringsrekneskapet		-	
19	Til fordelt drift	-107 594	-104 246	-104 198
20	Sum fordelt til drift (frå skjema 1 B)	107 594	104 246	104 197
21	Meirforbruk/mindreforbruk = 0	-	-	-1

Kommentar:

I linje 3, skatt på eigedom, må ein igjen påpeke at dette er et veldig usikkert anslag grunna manglande eigedomsskattegrunnlag frå SFS. SFS har opplyst om at eigedomsskattegrunnlaga for store kraftverk aukar med om lag kr 3,27 milliardar på landsbasis i skatteåret 2019 samanlikna med 2018. På bakgrunn av dette vel ein å budsjettere med same eigedomsskatteinntekt i 2019 som det vart budsjettert med i 2018. Tala frå år til år er i årets opphavelge kronekurs. Tala er ikkje justera til eit årstal. Når en bereknar realendringar må ein hugse deflatorkorrigeringar.

Budsjettskjema 1B

Tal i heile 1000.

Budsjettskjema 1 B - driftsbudsjettet Bygland kommune			
Til fordeling drift (frå budsjettskjema 1 A)			
	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Fordelt slik:			
Resultateining 10: Politisk styring			
Netto	1 830	1 830	1 598
Resultateining 20: Sentral adm. og fellesutgifter			
Netto	14 165	12 927	12 258
Resultateining 201: Kultur			
Netto	1 583	1 488	1 261
Resultateining 300: Bygland oppvekstsenter			
Netto	17 535	16 901	16 004
Resultateining 302: Byglandsfjord oppvekstsenter			
Netto	11 605	10 835	9 893
Resultateining 31: Helse			
Netto	9 392	8 471	7 448
Resultateining 32: NAV			
Netto	1 198	236	484
Resultateining 33 : Pleie og omsorg			
Netto	32 416	31 857	32 948
Resultateining 35: Drift og forvaltning ekskl. VARF			
Netto	12 674	13 328	13 823
Resultateining 40: Drift og forvaltning- VARF			
Netto	1 063	927	1 052
Resultateining 41: Større prosjekt			
Netto	1 550	700	76
Resultateining 80: Eksterne samarbeid			
Netto	12 471	11 995	12 661
Resultateining 90: Andre sentrale inntektar og kostnader			
Netto	-9 888	-7 249	-5 309
Netto driftsutgifter	107 594	104 246	104 197

Kommentar:

Den enskilde eining er kommentert i egne avsnitt nedanfor.

6.2 Politisk styring og kontroll

Omtale av eininga

Rammeområdet omfattar all politisk verksemd i kommunen, så som godtgjering og løn til politikarar, reiseutgifter, utgifter i samband med møte osv.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 10: Politisk styring			
Netto	1 830	1 830	1 598

Kommentar:

Basert på dei faktiske rekneskapstala frå 2016 (kr 1.648.000) og 2017 (over), vel ein å justere ned enkelte av områda på eininga. Difor er budsjett for 2019 det same som for 2018, sjølv om 2019 er eit valår.

Det er lagt opp til ei ordning der einingane får kompensert ekstraavgifter for tilsette som er politikarar. Denne ordninga er avgrensa av utgifter knytte til faktisk vikarbruk.

Formannskapet er lagt inn med ei tilleggsøyving på kr 10.000. Dette er midlar formannskapet kan disponere til ynskja føremål. Det er ikkje tilleggsøyvingar for dei andre politiske utvala.

Vedtekne godtgjersle til politikarane er vidareførte i budsjettframlegget med same sats som i 2018.

Merk at lokale midlar til Agder Sekretariat, og dei sentrale overføringane og kostnadane til Agder Kommunerevisjon IKS, ligg under eining 80 – Eksterne samarbeid.

Det er sett av kr 50.000 til tilskotsordning til politiske parti. Kommunestyret har i eiga sak vedteke disponeringa av desse midlane.

6.3 Sentraladministrasjon og fellesutgifter

Omtale av eininga

Eininga omfattar rådmannskontoret sine oppgåver innan administrasjon, leing, plan og utvikling, økonomi, personal og politisk sekretariat.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 20: Sentral adm. og fellesutgifter			
Netto	14 165	12 927	12 258

Kommentar:

På denne eininga er det i 2019 budsjettert med kostnadar til rådmannens stab og anna som ein naturleg kan leggje under denne. Det vart i 2018 gjennomført ei omorganisering i tråd med gjeldande vedtak, som inneber at den nyoppretta stabseininga Plan & Utvikling vert lagt inn under sentraladministrasjonens budsjett for 2019. Dette er hovudårsaken til at veksten i driftsutgiftene er på om lag 9 %.

Det er budsjettert med nødvendige utgifter til drift av kontoret med den nye organiseringa. I tillegg inkluderer denne eininga fylgjande områder:

Fellesutgifter/sektorovergripande

Her ligg alle kostnader som er felles for heile kommunen. Personforsikring for alle tilsette i kommunen og kontingentar til organisasjonar som kommunen er medlem i, er også budsjettetert under dette område. Det er sett av kr 40.000 til velferdstiltak og om lag kr 50.000 til opplæringsmidlar for dei tilsette i kommunen.

IKT lokalt

Her har ein samla dei interne, overordna IKT-kostnadane for Bygland kommune. Utgiftene til Setesdal IKT er ført under eining 80. Drift og innkjøp av tekniske installasjonar, linjer, maskiner, sentralbordløyser og anna ligg under her.

Pedagogiske tenester

Dette området omfattar utgiftene til skulefagleg kompetanse i Bygland kommune. Her kan det òg kome utgifter dersom barn frå Bygland kommune vert tekne opp i private barnehagar. Ein viser til heimel i forskrift om likeverdig behandling § 11, refusjon av kostnader knytt til barn frå andre kommunar:

«Kommuner som har ikke-kommunale barnehager med barn som er bosatt i en annen kommune, har rett til refusjon for kostnader til ordinær drift som ikke dekkes av foreldrebetalingen og andre offentlige tilskudd fra kommunen der barnet er bosatt. Refusjonen er basert på nasjonale gjennomsnittssatser for tilskudd til driftskostnader og kapitalkostnader fastsatt av departementet.»

For tida har kommunen 1 barn i private barnehagar som har folkeregistrert adresse i Bygland. Dette barnet går i privat barnehage utanfor kommunegrensa. Ein tek sikte på at kostnader knytte til dekkjast inn av den ramma som er satt av til dette ansvarsområdet.

Kyrkjesektoren

Dette området omfattar overføring til kyrkjelege fellesråd og tilskot til andre trdomssamfunn. Det er lagt til grunn ei overføring på kr 1.194.000 til Bygland kyrkjelege fellesråd, og om lag kr 55.000 til andre trussamfunn. Overføringa er justert for med ei vekst tilsvarande kommunens deflatorvekst på 2,8 %.

Frivilligsentral

Området omfattar utgiftene til drift av Bygland frivilligsentral og driftsutgiftene til matombringning. For 2019 har kommunen 0,8 årsverk knytt til frivilligsentralen.

HTV/HVO

Hovudtillitsvald og hovudverneombod i Bygland kommune er frikjøpt i høvesvis 50 og 20 % stilling. Desse stillingane er lønna under denne eininga. Den overordna oppgåva som ligg til desse stillingane er å følgje opp at kommunen som arbeidsgjevar ivaretek dei tilsette i samsvar med dei rettane dei tilsette har.

Fokus på likestilling vil vere ein naturleg del av oppgåva. Lover (likestillingsloven, diskrimineringsloven, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og arbeidsmiljøloven) og avtaleverk (HA) legg føringar på kommunen vedkomande likestillingsarbeidet. Her vert ansvaret òg plassert. I Hovudavtalen står fylgjande:

§ 7 Fremme likestilling og hindre diskriminering

Arbeidet for å fremme likestilling og å hindre diskriminering lokalt tillegges de som har det overordnede ansvar for arbeidsgiverpolitikken i den enkelte kommune/fylkeskommune. Ledere og tillitsvalgte har et særlig ansvar for det løpende likestillings- og ikke-diskrimineringsarbeidet.

Dei sentrale partane skriv vidare:

Det er en målsetting for partene at:

- *alle arbeidstakere må gis like muligheter til arbeid og til personlig og faglig utvikling*

- alle arbeidstakere må gis like muligheter med hensyn til tilsetting, lønn, heltidsstilling, opplæring og avansement
- det ikke må skje usaklig forskjellsbehandling ved innskrenkninger og oppsigelse
- det rekrutteres flere kvinner til ledende stillinger
- det rekrutteres flere menn til kvinnedominerte yrker i kommunal sektor

I kap. om likestilling i personalhandboka har ein lagt vekt på likestilling mellom kjønna.

Dette kap. er no under evaluering. Likestillingsomgrepet må no utvidast til også å gjelde etnisitet, alder, legning, funksjonsevne osv. ikkje bare kjønn.

Når det gjeld mål, tiltak, kompetanseutvikling/opplæringsplan osv. viser ein til personalhandboka.

Det er ikkje framlegg om særskilte likestillingstiltak i budsjettet, men tiltak som har økonomiske konsekvensar som t.d. prioritert kompetanseplan er vedteken i AMU og «innbaka» i budsjettet.

Plan og utvikling

Overordna:

Plan- og utviklingsavdelinga vart oppretta som ei ny stabseining i rådmannens stab våren 2018.

Tilsette:

Det er 2,6 årsverk i stabseininga:

- Leiar (40 %)
- Fagleiar plan (100 %)
- Byggesakshandsamar (100 %)
- Folkehelsekoordinator (20 %)

I 2019 har ein lagt opp til same bemanning.

Hovudoppgåver:

Avdelinga har – på vegne av rådmannen – følgjande hovudoppgåver:

- Overordna ansvar for planlegging, gjennomføring og oppfølging av kommunale planprosessar, blant anna:
  - Handsaming av offentlege og private reguleringsplaner
  - Planendringar og dispensasjonshandsamingar etter plan- og bygningslova (PBL)
  - Funksjon som sekretariat ved rullering av kommuneplanen
  - Deltek i større kommunale prosessar og tverrfaglege prosjekt.
- Byggesakshandsaming jf. byggesaksdelen i PBL med føresegner, blant anna:
  - Handsaming av byggesøknader jf. PBL kap. 20
  - Tilsynsoppgåver jf. PBL kap. 25
  - Oppfølging av ulovlegheiter.
- Overordna ansvar for det kommunale kvalitets- og forbetningsarbeidet.
- Ansvar for koordinering av det kommunale folkehelsearbeidet.

Fokusområder 2019:

Avdelinga vil i 2019 med anna ha fokus på:

- å utarbeide planprogram som grunnlag for planarbeidet mot ny kommuneplan
- planarbeid i høve til ny kommuneplan
- å vidareutvikle ei kostnads- og føremåls effektiv byggesakshandsaming
- digitalisering av kommunale planer i planregisteret
- oppfølging av ny personvernforordning (GDPR)
- overgang til ny versjon av kvalitetsstyringssystemet Compilo.

Folkehelsekoordinator:

Folkehelsekoordinator har tidligare vore eit eige ansvarsområde i sentraladministrasjonen, men frå våren 2018 vart det vedteken å leggje denne oppgåva under stabseininga Plan og Utvikling. Bygland kommune har underteikna avtale med Fylkeskommunen om å ha ein folkehelsekoordinator. Folkehelsekoordinator skal ha fokus på førebyggjande helse på tvers av alle einingane i kommunen. I Bygland er det tilsett folkehelsekoordinator i 20 % stilling.

Folkehelselova handlar om det kvar enkelt av oss, kommunane og samfunnet kan gjere for at vi skal få eit sunnare og friskare folk. God helse er ein av dei viktigaste ressursane i samfunnet. Å satse breitt på å førebygge sjukdom og fremje helse vil redusere sjukdom og død, og gi ei meir funksjonsfrisk og arbeidsdyktig befolkning.

Rådmannen oppnemnte i 2015 ei arbeidsgruppe med tenesteleiar helse, folkehelsekoordinator og kommuneoverlege som fekk følgjande mandat:

- Arbeide for at kommunen skal ha ei offensiv og oppdatert tilnærming til folkehelse, som følgjer krava i folkehelselova.
- Faggruppa skal vere ei kompetanse- og ressursgruppe for kommunestyret og andre politiske forum, og for leiarar og tilsette i kommunen.
- Byggje ei felles plattform, med politisk og administrativ forankring, der alle får ei felles forståing av kva god folkehelse inneber, og kva som må til for å oppnå dette.
- Utvikle eit godt system for å utarbeide årleg oversikt over helsetilstand og faktorar som verkar inn på helse i kommunen, samt vurdere årsakssamanhengar og konsekvensar.

Alle område i kommunen skal ha folkehelse og levekår som gjennomgåande tema. Folkehelse skal ligge til grunn for alt planverk i kommunen.

Overordna personal

Fokusområder:

Tariffoppgjer og forhandlingar:

I 2019 er det mellomoppgjer. Hovudtariffavtalen gjeld fram til 30.04.20. Berekna overheng frå 2018 til 2019 er berekna til 0,6%. Endring i ubekvemstillegga frå 01.01.19 er berekna til 0,4% av 2019 ramma, i tillegg kjem ei berekna «glidning» på 0,2%. Det betyr at ein hittil har berekna at 1,2% av ramma for 2019 alt er brukt opp. Siste anslag frå SSB var at årslønnsveksten i 2019 for heile landet ville bli 3%. Det er eit anslag og kan endre seg. I lokale forhandlingar «ser» ein til denne årslønnsvekstramma.

Kompetanseutvikling:

Kompetanseutvikling er ein viktig grunnpilar for strategisk verktøy for vidare organisasjonsutviklinga på alle nivå i kommunen og ein vil difor ha fokus på dette i 2019 og. Kompetanseplan (vidareutdanning) er handsama i AMU. Kommunen vidareutdannar folk tilsvarande ca. 250 000,- desse midlane er innarbeidd i einingane sine budsjett. I tillegg kjem det einingane har budsjettert med til «vedlikehaldsopplæring».

Sjukefråver:

Bygland kommune vil også i 2019 ha fokus på å setje i verk tiltak for å halde sjukefråveret nede.

Likestilling:

I personalhandboka til kommunen er det vedteke følgjande:

Delmål 1 - likestilling

Ha ein organisasjonskultur og eit arbeidsmiljø som inkluderer/ ivaretek og verdset alle arbeidstakarar på lik line uansett kjønn, etnisitet, religion, funksjonalitet osv.

Tiltak 1:

Forankre likestillingsarbeidet i administrativ og politisk leiing.

Tiltak 2:

Einingane skal beskrive likestillingstilstanden i eininga og rapportere om både planer og resultat når det gjeld likestilling. (Kommunelova § 48 pkt 5).

Tiltak 3:

Likestilling må inngå som ein naturleg del av leiaropplæringa.

Tiltak 4:

Inngå i kommunen sine overordna planar.

Delmål 2 - likestilling

Gje alle arbeidstakarane lik moglegheit til arbeid og til personleg og fagleg utvikling.

Tiltak 1:

Ut frå bl.a. medarbeidersamtale/bemanningsplan/rekrutteringsplan lage ein opplærings- og utviklingsplan der ein også tenker likestilling.

Delmål 3 – likestilling

Tenkje likestilling ved lønnsfastsetjing.

Tiltak 1:

Alle arbeidstakarar uansett kjønn, etnisitet, religion, funksjonalitet osv vert vurdert etter same kriteriesettet vedtatt i lønnspolitisk plan.

Delmål 4 – likestilling

Ha ei balansert samansetning av kjønna i leiande stillingar.

Tiltak 1:

- Tilsetjing (HTA §§2.2 og 2.3 og AML kap. 14).
- I leiande stillingar der eit av kjønna er underrepresentert vil ein ved tilsetjingar føretrekkje det kjønn som er underrepresentert dersom søkerane elles står kvalifikasjonsmessig likt.

Generelle tiltak:

- Tilsetjing (HTA §§2.2 og 2.3 og AML kap. 14).
- I stillingsgrupper som er underrepresentert av eit kjønn vil ein ved tilsetjingar føretrekkje det kjønn som er underrepresentert dersom søkerane elles står kvalifikasjonsmessig likt.
- At flest mogeleg som ynskjer det skal få utvida stillingane sine til 100% stilling.
- Kartlegge dei tilsette sine interesser for auke stillingsbrøken sin til 100%. (også på tvers av einingane).
- Når stillingar skal lysas ut, forsøk i størst mulig grad å lyse dei ut som heile stillingar.
- Vurdere om turnus eller arbeidstidsordning kan reorganiserast med enkle grep for å auke talet på heile stillingar.

Det er ikkje sett av spesielle midlar til likestilling i 2019. Ein har drøfta temaet heiltid/deltid med dei tillitsvalde hausten 2018 og ein var samd om å ikkje iverksetje spesielle tiltak på området utover det ein allereie driv med.

PAD (Personal- og administrasjonseininga)

Tilsette:

Det er 3,6 årsverk i PAD-eininga i tillegg til 1,25 årsverk på kultur. I 2019 har ein lagt opp til same bemanning. Ny stilling på sentralbord på 60 % er lagt inn under denne eininga med verknad frå hausten 2018.

Sjukefråver:

Det er lite korttidsfråvær i eininga men ein har hatt langtidsfråvær i 2017/2018. Tiltak knytt til dette vil bli prioritert.

Arbeidsoppgåver/prioritering 2019:

Eininga har i hovudsak ansvar for fylgjande:

- Post, e-post, arkiv, innsynssaker m.m.
- Val og politisk sekretariat.
- Informasjon, (inkl. heimeside og sosiale medium).
- Kultur (inkl. bibliotek og ungd.klubb).
- Publikumsottak/sentralbord.
- Overordna personal.
- Overordna beredskap/SLT.
- Systemansvar i forhold til kvalitetsstyring, personal, sakshandsaming m.m.

Eininga vil i 2019 prioritere fylgjande:

- Primæroppgåvene i eininga.
- Lære opp kvarandre slik at det er dobbeltkompetanse på dei fleste «tidskritiske» oppgåvene.
- Jobbe med LEAN og bidra i innbyggjarundersøking.

2019 vert altså eit år der ein prioriterer primæroppgåvene våre og LEAN-arbeid. Ein ser ikkje rom for å innføre nye system eller nye oppgåver der det vert kravd menneskelege ressursar.

Økonomiavdelinga

Tilsette:

Det er 3,2 årsverk i stabseininga i 2018:

- Stabsleiar økonomi og næring (100 %)
- Økonomi- og lønskonsulent (100 %)
- Økonomi- og næringskonsulent (80 %)
- Økonomikonsulent (40 %)

I 2019 har ein lagt opp til same bemanning.

Sjuefråvær:

Avdelinga har hatt tilnærma null fråvær grunna sjukdom så langt i 2018. Ein vil jobbe målretta for å halde sjukdomsfråværet lågt også i framtida.

Hovudoppgåver:

Avdelinga har – på vegne av rådmannen – fylgjande hovudoppgåver:

- Fakturahandsaming av inngåande fakturaer og fakturering av utgåande fakturaer.
- Remittering/utbetalingar.
- Innkrevjing.
- Rekneskap: Bokføring, budsjett, overordna rekneskapskontroll, årsavslutning/årsmelding.
- Løn: Pensjon, sjukefråvær/refusjon, reiserekningssattestasjon og -bokføring
- Offentleg anskaffing på eit overordna nivå og kontaktpunkt mot OFA (Offentleg Fellesinnkjøp på Agder).
- Innkjøp av kontorrekvisita mm.
- Eigedomsskatt.
- Næringslivsutvikling.
- Dagleg leiar og styremedlem i Byglandstunet AS.

Fokusområder 2019:

Avdelinga vil mellom anna prioritere fylgjande i 2019:

- Primæroppgåvene i eininga.
- Lære opp kvarandre slik at det er dobbeltkompetanse på dei fleste «tidskritiske» oppgåvene.
- Jobbe kontinuerleg med forbetnings- og utviklingsarbeid.

6.4 Kultur

Omtale av eininga

Kulturområdet har hatt fast tilsett biblioteksjef i 60 % stilling med ansvar for hovudbiblioteket på Bygland og filial på Byglandsfjord. Biblioteksjefen har også 10 % stilling knytt til skulebiblioteket.

I Heradshuset på Bygland er det kommunal ungdomsklubb med 25 % stilling. I tillegg har ein gjort eit val om å setje opp ein vikar som kan tre inn når Ungdomsarbeidar er sjuk, og ved spesielle høve og turar. På den måten unngjeng ein å stenge. Ein ser på arbeid med barn og unge som eit svært viktig område, og vikaren gjer her ein formidabel innsats. Nytt frå 2018 er at kommunen og har fått eit eige ungdomsråd. Ungdomsrådet vert lagt innanfor kultureininga og vert tilgodesett med kr 50.000 i budsjettet for 2019.

Det er tilsett ein kulturleiar i fast stilling i 40 %. Kulturleiarens ansvar omfattar generell kulturadministrasjon/fordeling av kulturmidlar, kulturvern og kulturminne, interkommunal kulturskule i samarbeid med Evje og Hornnes, ungdommens kulturmønstring (UKM), løypande kontakt og oppfølging av lag og organisasjonar, publisering på Facebook/avis/og andre sosiale media, innbyggjarane sin støttespelar ved arrangement, arrangør av kulturarrangement, ansvar for søknadar om spelemidlar og vedlikehald av anleggsregister/rapportering, kontakt og rapporteringsansvarlig mot fylkeskommunen med tanke på den kulturelle skulesekken/beremeis/spaserstokk, ansvar for bygdekino, og for planlegging og gjennomføring av den kulturelle spaserstokken. Ansvar for ungdomsklubb, bibliotek og ungdomsråd ligg også her.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 201: Kultur			
Netto	1 583	1 488	1 261

Kommentar:

På overordna nivå vil ein påpeike at hovudårsaken til at dei budsjetterte driftsutgiftene veks med om lag 6 % frå 2018 til 2019, er kr 50.000 i midlar til ungdomsrådet som det ikkje har vore budsjettert med i tidlegare års budsjett.

Kultur

Det ligg inn om lag kr 300.000 til kulturmidlar i 2019, som er det same beløpet som for 2018. I kommuneplanen står det: «Vi satsar på å gje barn og unge identitet og røter ved å føre vidare lokal kultur og tradisjonar. Samstundes vil vi vere opne for nye impulsar og kulturell nytenking.» Dette er viktige retningslinjer når ein skal fordele kulturmidlane. Samstundes ynskjer me å støtte aktørar innafor idrett og friluftsliv, ikkje minst dei lokale laga i kommunen. Tilskotet skal nå prioritere lag som rettar seg mot born og unge.

Av kulturmidlane har kr 50.000 per år gått til Bygland hornmusikk, jfr. tidlegare politisk prioritering og kr 13.000 til fordeling etter regulativ til 17. mai-komiteane. Honorarfondet har også fått kr 50.000 per år. Kr 10.000 er sett av til Bygdekinoen. Dette er også eit tiltak som gjev inntekt til lokale lag (4H) og er viktig for at Bygland kommune skal kunne konkurrere med kulturtilbodet i til dømes Kristiansand.

Ungdomsklubben

Klubben legg opp til aktivitet på måndagar og onsdagar. Det er budsjettert med kr. 12.000,- til velferdstiltak. Eksempel på tiltak er joleball og overnattingsturar på DNT-hytter. Det er også budsjettert med 3.000,- til kjøp av mat. Ungdomsklubben prøver såleis å dekkje nokre av utgiftene ved slike turar, sånn at flest mogleg skal kunne vere med. Ungdomsklubben er eksempel på eit område kommunen ynskjer å satse meir på, då huset er populært blant ungdommen. Ein ser at det kan bli aktuelt for ungdomsklubben å arbeide meir med prosjekt, for slik å kunne søkje om midlar frå diverse fond. Dette er eit tidkrevjande, og krev fort meir stillingsressurs.

Det er kome privat initiativ til ein ungdomsklubb/samlingsplass for ungdom på Byglandsfjord. Kommunen ynskjer å stø opp om dette initiativet då ein ikkje har eit tilbod i denne delen av kommunen. Forsøk på å samle dei unge på ungdomsklubben i Bygland har ikkje lukast som ynskja. Ein del av auka i kulturmidlane vil gå til eit tilbod på Byglandsfjord i samarbeid med private aktørar.

Bibliotek

Det er budsjettert med kr 93.000 til kjøp av bøker/musikk/video. Kommuneplanen seier at Bygland kommune skal vere opne for «nye impulsar og kulturell nytenking». Digitaliseringa og oppgraderinga som biblioteket har vore gjennom er eksempel på dette. Det er sett av kr 15.000,- til IKT utstyr og kr 10.000,- til inventar og utstyr, for å forsøke å følgje opp dette. Oppgraderinga som har vore gjort, og skal fortsetje kan leggje til rette for eit «eit rikt og mangfaldig kulturliv».

Bygdeboka

Det er sett av kr 4.000.000,- på fond som skal dekke alle utgiftene til å slutføre arbeidet. Dette skal dekke utgiftene til løn, andre driftsutgifter og trykking. Salsinntektene av bygdebøkene vil inngå i prosjektet som ei inntekt. Manus, tekst- og biletmateriale og arkivmateriale må sikrast for ettertida, også elektronisk. Ådne Fardal Klev arbeidar med å slutføre dette arbeidet innanfor den gjevne kostnadsramma. Det er ikkje ført opp driftsmidlar frå 2019 og ut økonomiplanperioden då dette arbeidet vert fondsfinansiert frå avsette midlar. Per 31.12.17 står det om lag kr 3,7 mill. på bygdebokfondet. I 2018 ligg det an til at ein må bruke om lag kr 550.000 av desse fondsmidlane.

Overordna mål for verksemda

Det overordna målet for kulturarbeidet i Bygland kommune finn vi i framlegg til ny kommuneplan:

Bygland skal vere prega av eit rikt og mangfaldig kulturliv, som saman med eit godt miljø gjev gode levevilkår.

Dette er eit overordna mål som fell saman med andre av kommunen sine overordna mål slik det er formulert i ny kommuneplan. I kommuneplanen finn vi også dette:

Ambisjon

Bygland skal vere prega av eit rikt og mangfaldig kulturliv, som saman med eit godt miljø gjev gode levekår.

Vi er stolte av eit rikt kulturliv med tilbod til dei fleste. Vi satsar på å gje barn og unge identitet og røter ved å føre vidare lokal kultur og tradisjonar. Samstundes vil vi vere opne for nye impulsar og kulturell nytenking.

I kommunen har vi hornmusikk, teaterlag, 4H, ungdomsklubb, idrettslag med aktivitetar og idrett på mange nivå, skyttarlag, jeger- og fiskarlag, leikarring, kulturskule, bygdekino m.m.

Heilt lokalt er mykje verdfullt barne- og ungdomsarbeid knytt til dei ulike bedehusa. I tillegg har vi fleire band, lokale musikarar og bygdekor. Mykje skjer, stort sett heile tida for den som vil oppleve og utøve.

Kommunen har eigen plan for idrett, friluftsliv og kulturbygg med handlingsprogram som vert rullert kvart år. Kommunestyret avgjer via budsjettvedtaket kva tiltak som vert finansiert (IFK planen).

Vegen vidare

- Halde fram å styrke kulturlivet ved å prioritere dette i budsjettsamheng
- Legge til rette for aktiv livstil og rekreasjon ved å betre tilgjenge til utmarka via eit ope nett av skogsbilveggar
- Kommunen skal stimulere til, og leggje til rette for at kulturlandskap og kulturmiljø skal vere viktige ressursar for trivsel og utvikling

Styringsmål

- Kulturavdelinga støttar opp om arbeidet for barn og ungdom i alle delar av kommunen
- Samarbeidet om den interkommunale kulturskulen og UKM vert vidareført
- Planen for idrett, friluftsliv & kulturbygg vert rullert kvart år med eitt ope orienteringsmøte
- Ungdomsklubbane lyt vidareutviklast

6.5 Oppvekstsektoren i Bygland kommune

Omtale av einingane

Bygland kommune har 2 oppvekstsentra. Bygland oppvekstsenter inneheld ordinær skuleverksemd 1.-10. klasse, barnehage og skulefritidsordning (SFO).

Byglandsfjord oppvekstsenter inneheld ordinær skuleverksemd 1.-7. klasse, barnehage og skulefritidsordning (SFO).

Overordna mål for oppvekstsektoren

- Oppvekstsentra i Bygland skal gi barn og unge dei beste vilkåra for tryggleik, trivsel samhandling og læring.
- Tilby alle som søker ved hovudopptak barnehageplass, og vere fleksible om nokon treng plass ved andre høve.
- I skular, barnehagar og SFO skal barna ha eit forsvarleg tilsyn, slik at dei opplever tryggleik og trivsel i lag med andre gjennom heile dagen.
- Gi opplæringa ei lokal forankring gjennom bruk av kultur og natur slik at ein skaper identitet til heimplassen.
- Kvalitetssikre tilbodet i skular, SFO og barnehagar gjennom brukar undersøkingar.
- Stimulere og leggje til rette for fysisk aktivitet.
- Brukarane møter tilpassa læringssituasjonar og utfordringar.
- Alle elevar skal gjennomføre vidaregåande opplæring.

Styringsmål

- Halde tildelt budsjetttramme.
- Arbeide for vere blant dei beste på Agder når det gjeld grunnskulepoeng.
- Arbeide for å få gode resultat på nasjonale prøver.
- Gode resultat på den årlege elevundersøkinga.
- Gjennomføre utviklingsarbeid som sikrar kvaliteten og tverrfagleg samarbeid ved overgangane barnehage, barneskule, ungdomsskule, vidaregåande skule, vaksenopplæring, utdanning og jobb.
- Gjennomføre kompetansehevingstiltak i samsvar med vedtatt kompetansehevingsplan.
- Arbeide for å halde sjukefråveret på eit minimum gjennom førebygging, oppfølging og tilrettelegging av dei sjukemelde.
- Gjennomføre medarbeidarsamtalar våren 2019.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 300: Bygland oppvekstsenter			
Netto	17 535	16 901	16 004

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 302: Byglandsfjord oppvekstsenter			
Netto	11 605	10 835	9 893

Elevtalsutvikling

Tabellen under viser utviklinga i elevtalet ved skulane i planperioden:

Skuleår	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Bygland oppvekstsenter, elevtal	94	95	95	95
Byglandsfjord oppvekstsenter, elevtal	41	44	42	42

Basert på erfaring, så vil prognosetala svinge gjennom skuleåret pga. til- og fråflytting.

Bygland oppvekstsenter

Oppvekstsenteret har funksjonelle og gode lokale, som er godt vedlikehaldne. Opprusting av uteområdet er no i gang, noko vi har venta på lenge. Den nye idrettshallen har tilført oss ein ny dimensjon når det gjeld fysisk aktivitet både i undervisningssamanheng og rom for friminuttsaktivitetar. Elevtalet ser ut til å ha stabilisert seg på ca. 95. Ein liten auke i ungdomsskulen, der vi får 50 elevar fordelt på dei tre klassane neste skuleår.

Bygland oppvekstsenter har dyktige og engasjerte medarbeidarar. Vi er for tida godt dekket med kvalifiserte pedagogar, både i skule, og på vaksenopplæringa. I barnehagen derimot lukkast vi ikkje med å få tilsett ekstra pedagog våren 2018. Vi driv kontinuerleg vidareutdanning gjennom "Kompetanse for kvalitet", og hadde to lærarar på vidareutdanning etter denne ordninga skuleåret 2017/18.

Oppvekstsentra i Bygland er også inne i eit nytt nettverksbasert kompetanseutviklingsprogram i regi av NTNU, saman med Evje og Hornnes, der tema er «Skriving i alle fag».

Ramma for 2019 aukar litt samanlikna med 2018. Dette har først og fremst årsak i ordinær lønnsvekst, men det skuldast og forsterking av bemanning for oppfylging av enkeltelevar, kvar med sine utfordringar og behov. Dette må sjåast på som ein del av «tidleg innsats»-satsinga, og vil «lønne seg» på lengre sikt.

Skulen:

Satsingsområde:

- Skrivning i alle fag.
- Elevmiljø
- Oppfylle kompetansekrava til lærarar på alle trinn
- Barn som bekymrar

Barnehagen:

Ordinær barnehagedrift med to avdelingar, samla 24 born

Satsingsområde:

- Implementere ny rammeplan for barnehagane
- Vi vil leike
- Kompetanse for mangfald
- Bravo.

SFO/leksehjelp:

- Ordinær skulefritidsordning SFO alle dagar, med opningstid 07.15 til 16.30. Samla deltek 24 born på SFO i haust
- Det er leksehjelp to ettermiddagar i veka for 5.kl.tom. 10.kl.

Vaksenopplæring:

Norskopplæringa for vaksne flyktningar held i dag til i «Gamle prestegarden», og er organisert som ein del av oppvekstsenteret. Dette utgjer for tida ca. 1,5 årsverk. Samfunnsfagdelen er no ein integrert del av den ordinære skuleveka. Vi har pr. i dag 6 elevar på obligatorisk norskopplæring i samband med intro. program. Dersom det ikkje vert busette nye familiar det neste året, vil truleg denne undervisninga bli avvikla i løpet av 2020.

Oppvekstsenteret driv også vedlikehaldsundervisning for vaksne etter §4-2 i opplæringslova.

Forseinka grunnskuleopplæring for vaksne vert ivareteken gjennom eigen samarbeidsavtale med Evje og Hornnes. Her er det for tida tre elevar, alle på introprogram.

Byglandsfjord oppvekstsenter

Budsjettramma for 2019 gjev fortsatt rom for at alle barn på oppvekstsenteret i alderen 1 – 12 år skal få dei beste vilkåra for tryggleik, trivsel, samhandling og læring. Byglandsfjord oppvekstsenter har eit svært stabilt personalet som er dyktige, engasjerte, løysingsorienterte og positive. Arbeidsmiljøet ved oppvekstsenteret er særdeles godt og brukarundersøkingar/elevundersøkingar syner svært gode score. Bygningsmassen er i god stand og vi ser fram til at uteområda skal få ein oppgradering i løpet av 2019.

Oppvekstsentra i Bygland er sentrale i den kommunale satsinga «Barn som bekymrar». Denne satsinga skal heve kompetansen til dei tilsette som kjem i kontakt med barn/unge i risikoutsetta livs- og omsorgssituasjonar. I tillegg skal prosjektet utvikle tverrfagleg samarbeid til det beste for desse barna.

Barnehagen:

Det er ordinær barnehagedrift med to avdelingar og full pedagogtettleik. Frå 1. august 2018 vart pedagognorma i barnehagen skjerpa inn. No skal det vere minst ein pedagogisk leier per 7 barn under tre år, og minst ein pedagogisk leier per 14 barn over tre år. Dette har ført til eit behov for å tilsetje ein ny pedagogisk leier. I tillegg er det auka assistentbehov då alle som har søkt om barnehageplass har fått dette, noko som er viktig for at kommunen skal nå hovudmålet sitt. Det er ikkje fleire barn igjen i barnehagen frå Senum og inntekta blir vesentleg mindre då desse barna no er i skulen. Barnehagen har gode leike- og opphaldsareal. Barnehagen bruker den aktive og utviklande leiken BRAVO som skal bidra til å auka konsentrasjon, betre kommunikasjonsevna og betre språkutviklinga. Barnehagen har satsinga «vi vil leike» for barnehageåret 2018/2019.

SFO:

Ordinær skulefritidsordning. 95% av elevane i den aktuelle aldersgruppa nyttar seg av tilbodet som er eit svært innhaldsrikt tilbod. SFO er opptatt av at barna skal få eit sunt kosthald og mykje fysisk aktivitet.

Skulen/leksehjelp:

Det er tilsett ein 70% assistentstilling ekstra grunna fleire barn med vedtak om spesialundervisning. Bygland kommune og Evje og Hornnes kommune har saman gått inn i den desentralisera ordninga for kompetanseutvikling. Dette starta vi opp med no i haust og tema for kompetanseutviklinga er «skriving i alle fag». Vi er elles midt inne i ein spennande prosess med fagfornyninga i skulen og hausten 2020 skal dei nye læreplanane i alle fag i grunnskulen vere ferdige. Det er tilbod om gratis leksehjelp to timar i veka for elevane i 5.-7. klasse. For 1.-4. klasse er leksehjelpa behovsprøva i eit samarbeid med dei føresette.

6.6 Resultateining: Helse

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 31: Helse			
Netto	9 392	8 471	7 448

Kommentar:

Budsjettet for 2019 er auka med kr 921.000 frå 2018 på grunn av:

- Støttekontakt, avlastning og omsorgsløn er auka på grunn av endring i løn for avlastning og omsorgsløn, nye vedtak for støttekontakt og avlastning.
- Auka utgifter til drift av legekantoret på Byglandsfjord og eit meir realistisk anslag av inntekter på legekantoret.
- Psykiatribustaden var eit vertskommunesamarbeid mellom Bygland og Evje og Hornnes kommune der Bygland kommune fekk dekkja 33 % av utgiftene. Evje og Hornnes sa opp vertskommuneavtalen og Bygland får nå alle kostnadane til butilbodet fordi bebuaren frå Evje og Hornnes har bytta adresse og oppheld seg i Bygland kommune. Tapte inntekter knytt til dette utgjer om lag kr 600.000.

Legetenesta

Ved Bygland legekantor er det tilsett 5 personar i faste stillingar. Legekantoret har 2 fast tilsette legar, ein kommuneoverlege i 85 % stilling, kor 25 % av stillinga blir nytta til kommuneoverlegeoppgåver og 60 % som fastlege, samt ein fastlege i 80 % stilling. Legekantoret har og turnuslege i 100 % stilling.

Kommuneoverlegen er spesialist innan samfunnsmedisin og i allmenntmedisin. Kommuneoverlegestillinga er eit samarbeid med Evje og Hornnes kommune der Bygland kommune er vertskommune. Legekantoret blir i 2019 bemanna med 2 legesekretærer i 60 % og 40 % stilling, og ein legesekretær som og er kontorleiar i 100 % stilling.

Det er etablert lokal legevakt saman med Evje og Hornnes kommune. Frå juni 2018 blei legevakt på natt frå 23-08, overført til Arendal Legevakt. Dette har medført mindre vaktbelastning på legane. Per 01.11.2018 er det 1121 personar som har fastlege i Bygland.

Kommunestyret i Bygland vedtok i 2017 å byggje om legekantoret på Byglandsfjord til eit fullverdig legekantor. Dette har medført auke i husleige, strømutgifter, utgifter til vedlikehald og innkjøp av medisinsk utstyr og reisegodtgjersle. Inntektene er budsjettert mindre i 2019 enn i 2018, stipulert ut i frå rekneskap til nå i 2018.

Helsesystemtenesta

Helsesøster i Bygland har 90 % stilling. Ho starta på desentralisert helsesøsterutdanning hausten 2017 og skal bli ferdig utdanna som helsesøster våren 2019. Bygland kommune har forplikta seg til å dekke utgifter og naudsynte permisjonar i samband med utdanninga. Helsesyster har forplikta seg til to års teneste etter utdanninga.

Tenesta er styrka med 20 % stilling med psykiatri og ruskompetanse som gjer eit tilbod til dei eldste ungdomane.

Helsesøstertenesta gjev tilbod om tenester til alle innbyggjarane i kommunen mellom 0-20 år. Helsestasjonen yter tenester i form av helsestasjon for barn 0-5 år, skulehelseteneste for barn og ungdom 6-20 år.

Kommunen fekk tilskot frå Helsedepartementet til å dekke 50 % stilling til vikar i skulehelsetenesta mens helsesøster er under utdanning. Ubruka midlar frå 2018 vil bli søkt om å få overført til 2019. Helsestasjon for ungdom er etablert på tysdagar.

Jordmor

Jordmortenesta er eit samarbeid med Evje og Hornnes kommune, der Bygland kommune er vertskommune. I den ordinære jordmortenesta er det tilsett jordmor i 80 % stilling fordelt med 60 % til Evje og Hornnes kommune og 20 % til Bygland kommune.

Jordmor og helsesyster samarbeider med å gi eit godt tilbod til gravide og nyfødde. I tillegg er det etablert ei ordning med 40 % stilling som skal dekke følgjetenesta i Bygland kommune. 338 000 av kostnadane for følgjetenesta vert dekkja av SSHF.

Psykisk helse og rus

Tenesta består av 65 % stilling spesialhjelpear med god psykiatrikompetane, 10 % velferdsvitar med ruskompetanse, det er dei same personane som arbeider saman med helsesyster for å gi tenester til dei eldste ungdomane. Dette gir ein god teneste i overgangen frå ungdom til vaksen.

Ansaret for oppfølging av rusavhengige er lagt til dette området. Styrking av ruskompetansen får tenesta og gjennom LMT med interkommunal ruskoordinator i Setesdal i 20 % stilling.

Tilsette i psykisk helse og rus deltek i interkommunale fagnettverk som er etablert i Setesdal. Nettverka er ein styrke for dei tilsette med kompetanseheving og for å utveksle erfaringar.

Brukarane av tenesta har dagtilbod ein dag i veka på Byglandsfjord i same lokalar som Pleie og Omsorg og Frivilligsentralen har sine aktivitetar. Tenesteleiar er leiara for tenesta og har og pasientoppfølging.

Bustader for menneske med psykiske lidningar

Det er eit tilbod til 4 personar med psykiske helse og rus –problematikk. Det er 2.25 stillingar i bustaden som arbeider dag og kveld. Personalet hjelper bebuarane med alt innan dagliglivet, reinhald, kost, psykisk helse og kontakt med andre helsetenester. Bebuarane får og hjelp av heimesjukepleia og habiliteringstenesta når det ikkje er personale på jobb i bustaden.

Støttekontaktar og avlastning

Budsjettet for støttekontakt inneheld støttekontakt, avlastning og omsorgsløn. Tenesteleiar har ansvar for sakshandsaming etter søknader frå foreldre og brukarar. Tildelinga blir drøfta i ansvarsgruppemøte og med andre

fagpersonar som er involvert i tiltak rundt brukar. Det er i hovudsakleg born, unge og deira familiar som i dag har støttekontakt, avlastning og omsorgsløn.

Om ein brukar avlastning og støttekontaktar som førebyggjande tiltak vil foreldre kunne klare sine omsorgsoppgåver over tid. Støttekontaktar er oppdragstakarar og vert lønna i samsvar med til ei kvar tid gjeldande tariff løn for assistentar. Avlastning vert godtgjort etter nye satsar avlastning i eigen heim. Behov for støttekontakt og avlastning er vanskeleg å si på førehand, men budsjettet er satt opp etter dei behova ein kjenner til i dag.

Fysioterapitenesta

Fysioterapeuten er sjølvstendig næringsdrivande med 75 % kommunal driftsavtale. Ho har og ansvar for lovpålagte kommunale oppgåver, desse tenestene kjøper kommunen av fysioterapeuten.

Tenesteleiar

Tenesteleiar deltek i helsenettverk saman med leiarane i helse og i pleie og omsorg i Setesdal, psykisk helse og rus fagnettverk og Profilnettverk. Tenesteleiar er og kontaktperson inn til koordinerande eining med Individuelle planar og koordinerte tenester.

Overordna mål for verksemda

- Kommunen skal møte brukarane sine med profesjonalitet, respekt og toleranse
- Motivere til fysisk aktivitet og sunne livsvanar.
- Førebyggjande helsearbeid, mosjon og velvære skal vere eit satsingsområde.
- Vi skal vidareutvikle dei gode, trygge lokalsamfunna prega av nærleik og omsyn til fellesskapet og med fokus på enkeltmenneske.

Styringsmål

- Halde tildelt økonomisk ramme.
- Styrke dialogen med tenestemottakarar og ha fokus på brukarmedverknad.
- Medverke til at folkehelse har fokus i kommunalt planverk og tenesteproduksjon.
- Etablere eit tilstrekkeleg internkontrollsystem for å sikre at tildeling og utføring av tenestene er lovmessige og forsvarlege.
- Sikre vedtak om, og oppfølging av individuelle planar.
- Vidareføre utviklingsarbeid som sikrar og styrkar tverrfagleg samarbeid.
- Ha fokus på godt samarbeid med interne og eksterne samarbeidspartnarar.
- Arbeide for lovmessig kort handsamingstid og høg kvalitet ved sakshandsaming.
- Utarbeide kompetanseplan og gjennomføre tiltak i samsvar med denne.
- Lågt sjukefråvær gjennom førebygging, oppfølging og tilrettelegging for dei som er sjukemeld.
- Gjennomføre medarbeidarsamtaler våren 2019.

6.7 Resultateining: NAV

Omtale av eininga

NAV Bygland har som formål å få fleire i arbeid og færre på stønad. Vi er også opptatt av å gjere det enklare for brukarane - fleire kanalar inn til NAV. Tenestene skal tilpassast etter brukarane sine behov. Med dette bidreg NAV Bygland å skape ein heilskapleg og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

NAV Bygland – flyktingtenesta har som formål å busette og integrere flykningar på ein slik måte som gjer dei rusta til å bli sjølvhjelpne, gje dei den bistand dei treng for å kvalifisere seg til det norske arbeidsliv og å finne seg høveleg arbeid.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 32: NAV			
Netto	1 198	236	484

Kommentar:

Den store auken i denne eininga skuldast i hovudsak to forhold:

- Den økonomiske ramma til NAV er justert opp.
- Det vert sett av ein større del av integreringstilskotet til flyktingfondet samanlikna med i 2018. I 2018 hadde dette ansvaret eit stort mindreforbruk då delar av integreringstilskotet låg som ein inntekt på ansvaret og drog derfor ned nettoforbruket for eininga. I 2019 har ein budsjettert med eit mindreforbruk på flyktingansvaret tilsvarande kr 700.000 lågare enn i 2018. Dette er den mest vesentlege årsaka til budsjettauken frå 2018 til 2019, eininga sett under eitt.

NAV Bygland

Etter at NAV Bygland blei etablert har det ført til at innbyggerane i Bygland kommune får eit heilskapleg tenestetilbod som er eigna til å sikre rett yting til rett tid. Med riktig bruk av verkemidla som er tilgjengelig i NAV, samt fokus på brukarmedverknad er det stor von for å lykkast med dette arbeidet.

Fram til og med 2017 kunne ein sjå eit stabilt tal på sosialsakar, medan i 2018 har ein sett ein auke i talet på klientar med sosialhjelp som hovudinntekt. Dette er noko som fort kan auke ytterlegare i 2019 på grunn av at Bygland kommune i dag har busett flyktingar. Det har fram til no blitt utbetalt svært lite til sosialhjelp, samstundes skal mykje av desse utgiftene dekkast av integreringstilskotet og andre statlege tilskot. Flyktingtenesta og vaksenopplæringa har eit tett samarbeid rundt dei busette flyktingane slik at dei på best mogleg måte er rusta til å bli sjølvhjelpne og få høveleg arbeid når dei etter 2 (3) år er ferdig med introduksjonsprogrammet.

Flyktingane mottar introduksjonsstønad og skal vere sjølvhjelpne så langt det let seg gjere. NAV skal heilskapleg arbeide mot at dei etter introduksjonsprogrammet skal vere sjølvhjelpne, ha god orden og innsikt i eigen økonomi og ha skaffa høveleg arbeid. Det vert ikkje busett nye flyktingar i 2019, grunna reduksjonen av flyktingstraumen.

Husbanken:

Ordninga med startlån er meir målretta mot personar med langvarige bustad- og finansieringsproblem. Ordninga har blitt meir tydeleg. Den vil i større grad enn tidlegare nå fram til dei personane som er vanskelegst stilt på bustadmarknaden, og som samtidig har økonomisk evne til å betene eit lån. Personar i målgruppa kan vere lågtlønnte, einslege forsørgjarar, flyktingar og utviklingshemma. Den nye forskrifta opnar og for å kunne formidle startlån med opptil 50 års nedbetalingstid. Dette kan for eksempel vere i høve der låntakaren har problem med å skaffe seg en eigna leigebustad, leige er klart dyrare enn lang nedbetalingstid, og låntakar har låg, stabil inntekt og stabil livssituasjon (Henta frå husbanken.no).

Flyktingetenesta

Det vart vedteken i kommunestyret desember 2015 at Bygland kommune skal busette 10 flyktingar kvart år i perioden 2015 – 2019, totalt 50 flyktingar innan for ei periode på 5 år. Det vil sei at ein har mulighet for ei fleksibel løysing på når ein skal busette.

Bygland kommune har sidan 2014 busett 38 flyktingar, 20 vaksne og 18 barn.

Det er tilsett ein flyktingkonsulent i 100% stilling. Flyktingkonsulentens sitt ansvarsområde er:

- Kontakt med IMDi: Motta førespurnad om busetting, svare på desse, søke om tilskot osv.
- Busetting og burettleing.
- Følgje opp flyktingane i forhold til politi, søknad om pass, adresse, bank – andre formelle ting.

- Introduksjonsprogram og programrettleiing (ikkje det faglige i introduksjonsprogrammet – det følgjes opp av lærarane og ansvarlege for undervisninga).
- Språkpraksis og arbeidspraksis – i samarbeid med vaksenopplæring.
- Vere ein koordinator for flyktningarbeidet i kommunen, legge til rette for samarbeid og samhandling.

Vi har tankar og eit ynskje om å utarbeide eit undervisningsopplegg i økonomi for flyktningane slik at dei er rusta på best mogleg måte når det kjem til «kvardags økonomien». Dette er i gong og alle flyktningar i Bygland kommune vil ha «kvardags økonomi» som ein del av deira introduksjonsprogram.

Overordna mål for verksemda

- Kommunen skal møte brukarane sine med profesjonalitet, respekt og toleranse
- Vi skal vidareutvikle dei gode, trygge lokalsamfunna prega av nærleik og omsyn til fellesskapet og med fokus på enkeltmenneske
- Målsettinga for sosiale tenester er heimla i sosialtenestelova og har som hovudmål å fremje økonomisk og sosial tryggleik, og betre levekåra for dei som er vanskelegstilte.
- Hovudmålsetjinga for flyktningtenesta er å hjelpe flyktningar som kjem til kommunen med tilpassing til det norske samfunn og i samband med dette yte bistand til opplæring, bustad, økonomi og til å skaffe høveleg arbeid.

Styringsmål

- Å etablere eit tilstrekkeleg internkontrollsystem for å sikre at tildeling og utføring av tenestene er lovmessige og forsvarlege
- Sikre vedtak om, og oppfølging av, individuelle planar
- Vidareføre utviklingsarbeid som sikrar og styrkar tverrfagleg samarbeid
- Styrke dialogen med tenestemottakarar
- Utarbeide kompetanseplan og gjennomføre tiltak i samsvar med denne
- Arbeide for lovmessig kort handsamingstid og høg kvalitet ved sakshandsaming.
- Lågt sjukefråvær gjennom førebygging, oppfølging og tilrettelegging av dei sjukmelde

6.8 Resultateining: Pleie og omsorg

Omtale av eininga

Bygland kommune har fokus på å ha eit godt kvalitetsnivå på pleie- og omsorgstenestene. Hovudoppgåva til pleie- og omsorgseininga er å yte gode tenester til pasientar og brukarar som har behov for kommunale tenester. Det er for tida 3 avdelingar i pleie- og omsorgseininga. Desse er:

- Avdeling Byglandsheimen
- Avdeling for open omsorg
- Avdeling for habilitering

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 33 : Pleie og omsorg			
Netto	32 416	31 857	32 948

Kommentar:

Budsjettauken frå 2018 til 2019 er på 1,7 %, som er godt under deflatorvekst på 2,8 %.

Overordna

Eininga har i løpet av dei siste åra gjennomført tiltak som har ført til store reduksjonar i driftskostnadane. Sett i samanheng med det aukande behovet for pleie- og omsorgstenester i Bygland kommune, er det vanskeleg å sjå at det er mogleg å gjere ytterlegare reduksjonar utan at det går ut over tenestetilbodet. Eininga vil framleis ha

fokus på utvikling og kostnadseffektivitet, men må først og fremst overhalde lovmessige krav når det gjeld tenestebehov.

Eininga vil i 2019 arbeide målretta med forbetnings- og kvalitetsarbeid og målsettinga er å få etablert ein kontinuerleg forbetningskultur. Organisasjonen må vidareutviklast til å vere best mogleg tilpassa framtidens behov for pleie- og omsorgstenester i ein kommune som Bygland, og det kan bli naudsynt å gjere tilpassingar i eksisterande struktur for å få dette til.

«Forbetring» og «kvalitet» er sentrale omgrep i pleie- og omsorgstenesta, og dette inneber at eininga vil utvikle arbeidsmåtar, metodikk, samhandling mellom avdelingar og kompetanse. I tillegg vil god kvalitetsstyring (internkontroll) vere viktig, både når det gjeld avvikshandtering og dokumentasjon av rutinar og prosedyrar. Eininga er med i satsinga på velferdsteknologi, og i løpet av dei siste åra har all velferdsteknologi i kommunen vorte heil-digitalisert. Dette er ei utvikling som vi vil føre vidare inn i 2019. Eininga vil få kompetanseheving gjennom deltaking i opplæringsprogrammet «Velferdsteknologiens ABC».

Brukarmedverknad er viktig for pleie og omsorg, og vil i 2019 utvikle dette vidare. Vi har etablert brukar- og pårørandeaftan som eit tiltak, men vil søkje å få enda fleire arenaer for god brukarmedverknad i løpet av året.

Rekruttering av tilsette med rett kompetanse som ønskjer å bli i eininga er eit viktig satsingsområde, samt at kompetanseheving av dei som allereie er tilsett vil bli prioritert. Eininga har eigne undervisningsfasilitetar som mogleggjer internopplæring på ein betre og meir effektiv måte enn tidlegare. I tillegg til etter- og vidareutdanning på universitetsnivå, vil 6 tilsette fortsette med utdanninga «Demensomsorgens ABC».

Det vil i 2019 bli gjennomført eit prøveprosjekt med eigen ergoterapeut, som både vil jobbe mot bebuarar på Byglandsheimen og heimebuande.

Buformar

Eininga disponerer ulike typar buformar for ulike behov hjå brukarar og pasientar. Desse er:

- Institusjonsplasser (langtidsplasser)
- Bufellesskap for eldre og demente
- Omsorgsbustadar for eldre
- Omsorgsbustadar for psykisk utviklingshemma
- Aldersbustadar for eldre

Leiing, administrasjon og støttefunksjonar

Leiinga består av tenesteleiar og 2 avdelingsleiarar, som kvar har ei delt stilling mellom leiing/administrativt arbeid og operativt arbeid på skift.

Administrasjonen (den merkantile støtta) er tilpassa behovet.

Støttefunksjonane kjøkken og reinhald er lagt til eget budsjettområde, medan vaskeritenesta kjøpast av Setpro AS.

Avdeling Byglandsheimen

Byglandsheimen er kommunen sin sjukeheim, og avdelinga har eget budsjettområde. Avdelinga har langtidsplassar for eldre og demente, korttids-/avlastningsplasser og bufellesskap for demente.

Avdelinga si bemanning i 2019 planleggast ut i frå inntil 10 langtidsplasser, 6 korttids-/avlastningsplasser og bufellesskap for demente på Byglandsheimen med 6 plassar.

Avdelinga har eit utvida ansvar for rehabilitering av korttidspasientar, og aktiviteten er difor overført til avdeling Byglandsheimen.

Ansvar for gjennomføring av tilbodet «open dag» for eldre og demente høyrer til avdeling Byglandsheimen. Avdelinga sin turnus/bemanningsbehov er i dag i tråd med reell bemanning.

Avdeling for open omsorg

Avdeling for open omsorg har ansvaret for heimesjukepleie, praktisk bistand og utlån/utleige av ulike hjelpemiddel. Avdelinga har eget budsjettområde. Avdelinga har ansvar for tilsyn med omsorgsbustadane og bufellesskap for eldre på Byglandsheimen.

I tillegg til dei lovpålagte tenestene, har ein matombringning til eldre og uføre, og velferdsteknologiske løysingar til utleige (blant anna tryggleiksalarmar og andre sensorar som kan koplast til dette systemet).

Avdelinga si bemanning planleggast ut ifrå at behovet for tenester innan open omsorg er aukande.

Turnus/bemanningsbehov er i dag i tråd med reell bemanning, men pga. pågåande utviklingsarbeid vil det mest sannsynleg bli endringar i avdelinga sin organisasjon i løpet av 2019.

Avdeling for habilitering

Avdeling for habilitering har ansvar for omsorgstenestene for heimebuande psykisk utviklingshemma, og har eget budsjettområde. Avdelinga er lokalisert på Byglandsfjord, og har 5 brukarar buande der. Det er til saman 7 bustader på Sagmoen.

Avdelinga har eit dagtilbod for brukarane sine. Dette tilbodet er primært lokalisert til nybygget på Sagmoen, men og det gamle dagsenteret (1-2 dagar i veka).

Turnus/bemanningsbehov er i dag i tråd med reell bemanning, men pga. pågåande utviklingsarbeid vil det mest sannsynleg bli endringar i avdelinga sin organisasjon i løpet av 2019.

Seniorsenter

Bygland kommune har eitt seniorsenter i drift på Byglandsfjord i 2019. Dette drivast i tett samarbeid med Bygland frivilligsentral, og er eitt lågterskeltilbod til eldre i kommunen.

Overordna mål for verksemda

- I Bygland kommune skal alle oppleve eit godt og framtidretta pleie- og omsorgstilbod, som er i tråd med kva som er pålagt i helse- og omsorgslovgivinga.
- Eininga skal planlegge, gjennomføre, evaluere og om naudsynt korrigere verksemda sånn at tenestane sitt omfang og innhald er i samsvar med krav i lov og forskrift.
- Eininga skal arbeide målretta for å ha eit godt omdøme, både overfor innbyggjarar i kommunen og tilsette i eininga.
- Eininga skal møte pasientar/brukarar og pårørande med profesjonalitet, respekt og toleranse.
- Pleie- og omsorgstrengjande i Bygland kommune skal gjennom god kvardagsrehabilitering gjevast høve til å bu i eigen heim så lenge som mogeleg.

Styringsmål

Eininga skal:

- Planleggje, gjennomføre, evaluere og korrigere verksemda i tråd med dei gjeldande og komande behov.
- Halde tildelt økonomisk ramme, og arbeide målretta for å få på plass ein enda meir kosteffektiv drift av eininga.
- Vidareføre og etablere tenestetilbod som er i samsvar med innbyggjarane sine behov, med prioritet til dei lettare tenestetilboda som til dømes korttids- og avlastingstilbod, kvardagsrehabilitering, dag-/nattilbod, bruk av velferdsteknologi, m.v.
- Planleggje og korrigere verksemda i høve til aukande behov for lettare tenester og omsorgs-/aldersbustader.
- Vidareføre og utvikle kvalitetsstyringa for å sikre at tildeling og utføring av naudsynte tenester er lovmessig og forsvarleg.
- Vere ein relevant bidragsytar i tverretatlege samarbeidet internt i kommunen.
- Vere ein relevant bidragsytar i det kommunale forbetningsarbeidet.
- Vere ein relevant bidragsytar i det tverrfaglege helsenettverket i Setesdal.
- Gjennomføre all sakshandsaming med god kvalitet innanfor dei gjeldande lovmessige krav.

- Gjennomføre tiltak for å rekruttere, utvikle og behalde dei tilsette i eininga.
- Gjennomføre tiltak for å redusere sjukefråvere i eininga gjennom god førebygging, oppfølging og tilrettelegging.

6.9 Resultateining: Drift og Forvaltning inkl. VARF

Omtale av eininga

DFV utfører tenesteyting på fleire nivå, både internt i organisasjonen og for kommunen sine innbyggjarar. I grove trekk er hovudoppgåvene som følgjer:

1. Drift og vedlikehald av bygg, anlegg (VA) og infrastruktur (veg og grøntanlegg inkl. kyrkjegardar og gravartenester).
2. Sakshandsaming og oppfølging av ca. 25 ulike lovverk
3. Ulike drifts – og investeringsprosjekt
4. Personal- og økonomiansvar

Interne faghandlingsplanar for drift, vedlikehald og fagadministrasjon er forankra i gjeven budsjettamme, lovverk og faglege vurderingar. Saman med kommunen sine egne vedtak utgjer dette den gyldige styringsinformasjonen og skal forklåre handlingsmønsteret i 2019.

Ei utfordring gjennom budsjettåret er alle hendingar som ikkje kan planleggjast. Desse hendingane kan utløyse økonomiske omprioriteringar, men også omprioriteringar i høve korleis mannskapsresursane må brukast utifrå tilgang på lovleg arbeidstid og kompetanse. Følgjene av turvande omprioriteringar gjennom året vil medføre at ein del planlagde eller ynskte tiltak ikkje vil kunne gjennomførast. På den andre sida, så blir det utført andre oppgåver i staden.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Rev. buds.j. 2018	Oppr. buds.j. 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 35: Drift og forvaltning ekskl. VARF				
Netto	12 674	12 043	13 328	13 823

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 40: Drift og forvaltning - VARF			
Netto	1 063	927	1 052

Kommentar:

Ein vel å samanlikne budsjett for 2019 med revidert budsjett for 2018, då desse tala er meir samanliknbare enn tala for opphavelg budsjett 2018. Endringa mellom opphavelg og revidert budsjett i 2018 skuldast omorganisering knytt til oppretting av den nye eininga Plan og utvikling, samt budsjettjustering knytt til vegopprustingsprosjektet som vart overført til eining 41 Store prosjekt. Auken i budsjettet er litt over deflatorvekst. Årsaka til dette er m.a.:

- Lønnsvekst.
- Underbudsjettering på straumkostnadar i 2018 er også søkt teke høgde for ved å auke budsjettamma for straumutgifter med kr 175 000.
- For 2019 er det budsjetttert med kr 332 000 som eit ekstraordinært tiltak slik at gamle nød -og ledelys kan bli skifta ut på Bygland oppvekstsenter og Byglandsheimen. Dette for å reparere jf. EL-tilsyn og førebygge avvik på komande branntilsyn. Denne kostnaden vert tatt ut att frå budsjettamma frå 2020.
- ENØK-tiltak på Ose grendehus er budsjetttert som ein eingongskostnad med kr 40 000 i 2019. Denne utgifta er venta spart inn igjen i løpet av 1-2 år.

- Stillingsreduksjon på 60 % stillingsheimlar frå 2017 til 2018 blei for mykje med tanke på oppgåveløysinga. Det er lagt inn auke på 20 % stillingsressurs som sakshandsamarstilling som har hovudarbeidsområde med oppfølging av Kom-Tek, fakturerings- og konteringsarbeid. Ulik anna sakshandsaming kan og bli tillagt. Noko tilskottsforvaltning i jordbruket er og aktuelt for stillinga som aukar frå 30 % til 50 % stilling. Avtalen med Bykle om kjøp av jordbrukstenester blir ikkje forlenga i 2019. Dette utfordrar den totale kapasiteten på lovpålagt jordbruksforvaltninga. Tenestetilbodet er veldig lågt. Rådmannen, personalleiar og tenesteleiar vil drøfte desse problemstillingane før stillingane eventuelt vert lyst ut.
- Eininga misser husleigeinntekt på omlag kr 350 000 som følgje av at Politiet ikkje lengre leiger lokale av Bygland kommune.
- Kommunale avgifter vert auka med kr 32.000 grunna sannsynleg underbudsjettering i 2018.
- VARF-budsjettet er justert opp fordi det ikkje er ordinær slamtømming i 2019, og derfor forventar ein at dette sjølvkostområdet vil gå med underskot i 2019. I år med ordinær slamtømming, som f.eks. 2018 og 2020, budsjetterer ein med eit overskot på slamområdet. Dette er også lagt til grunn i økonomiplanen, kor budsjettet er høgare anna kvart år. Det må uansett presiserast at desse anslaga er usikre.

Andre merknader til budsjettet:

- Som vanleg er det vanskeleg å få korrekt budsjett med tanke på kostnader til vintervedlikehaldet.
- Straumprisane er noko usikre. Eit hovudmål er å søkje å finne løysingar som reduserer desse driftskostnadane.
- Husleige til Byglandstunet AS er redusert med kr 300.000. Dette skuldast primært at AS-et har fått kommunale representantar i styret som ikkje skal ha styregodtgjering, og at AS-et ikkje budsjetterer med lønnskostnader til reinhold i 2019 pga. at bygga førebels står tomme. Rente- og forsikringskostnadane er også venta å bli litt lågare når ein får refinansiert lånet og reforhandla forsikringsavtalane, men det er usikkert kor store beløp ein talar om når det gjeld dette.
- Det er også ei målsetjing å få leigt ut kommunale husvære som eventuelt ikkje skal bli selde i 2019.
- Budsjettert forsikringskostnad på eigedom er justert ned med om lag kr 100.000. Det har nyleg blitt gjort ei reforhandling av forsikringsavtalane som førte til ein betydeleg reduksjon i forsikringskostnadane på eigedom i 2018. Budsjettert kostnad i 2019 er basert på kostnadsført beløp for 2018.
- Frå og med 2019 ynskjer ein å utvide tilbodet innanfor renovasjonsordninga i tråd med SMG sin vedtekne avfallsplan frå hausten 2017. Dei som i dag har standard renovasjonsabonnement og søppeldunkar større enn standard storleik, vil bli fakturert eit tilleggsgebyr frå 2019. Det er usikkert i kor stor grad dette vil ha effekt på kommunen sine inntekter. Dei innbyggjarane det gjeld, vil bli varsla i eit eige skriv 3 månadar i forkant. Den nye ordninga er omtala nærmare i gebyrregulativet.

Styringsmål ved DFV

- Bygland kommune sine verdiar skal leggest til grunn for våre handlingar: Stolt, framsynt, løysingsorientert, truverdig og lojal.
- Arbeide for å oppnå kommuneplanen sine hovudmålsettingar.
- Halde tildelt økonomiske ramme og fokusere på arbeids- og kostnadsreducerande tiltak som gjev handlingsrom for framtida.
- Fokuserer på forvaltningsregelverket og lovleg ivaretaking av brukarinteressene på ein måte som også kan forklare eventuelle motsettingar mellom brukarinteressene og kommunen på ein god måte.
- Søke å vere i framkant med publikumsinformasjon.
- Arbeide for eit lågt sjukefråvær ved å førebygge, inkludere og følgje opp med tilrettelegging der det er mogleg.
- Samverke internt og med andre einingar og brukarar med ei målsetjing om å gjere kvarandre gode.
- Drifte bygg og anlegg til beste for brukarane og innbyggjarane sitt beste
- I dei tilfella der det oppstår økonomiske og tidsmessige utfordringar så skal handlingsaktiviteten til eininga prioritere tiltak, handsaming og drift som imøtekjem lovkrav, helse, miljø, tryggleik.
- I drifts- og vedlikehaldssamanheng på bygg og anlegg så skal ein prioritere oppvekstsentra, Byglandsheimen, aldersbustadane og bygg knytt til habiliteringstenesta, inkludert dagsenteret samt vassverka og kloakkreinseanlegga.

6.10 Resultateining: Større prosjekt

Omtale av eininga

Denne eininga er oppretta for å handtere større prosjekt i kommunen, eller prosjekt med anna finansiering.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining: 41 Større prosjekt			
Netto	1 550	700	76

Kommentar:

Ramma for 2019 er betydeleg større enn for 2018. Auken gjeld primært kostnader knytt til tomter kommunen gir vekk gratis i 2019, kor ein har satt av kr 700.000. Når kommunen gir vekk ei tomt, så må salsverdien av tomta inntektsførast i investeringsrekneskapet, og den same verdien må kostnadsførast i driftsrekneskapet som eit tilskot. Dette er eit usikkert beløp fordi ein ikkje veit kor mange tomter kommunen gir vekk i 2019. Verdien på kommunens tomter følgjer av gebyrregulativet. Kostnaden på å gi vekk tomter er å anse som ein eingongskostnad og opptreer derfor ikkje i økonomiplanen for 2020-2022.

Andre prosjekt på denne eininga er reguleringsplan Ose (kr 50.000), ras- og flaumsikring (kr 200.000), prosjekt Presteneset (kr 300.000) og sentrumsutvikling Bygland (kr 300.000). Alle desse prosjekta vert finansiert av næringsfondet. Prosjekt opprusting av kommunale vegar (kr 1.600.000) ligg også inne på denne eininga, men prosjektet vert fondssaldert direkte på einingsnivå, og har difor ingen kostnadseffekt på budsjettet for 2019.

6.11 Resultateining: Eksterne samarbeid

Omtale av eininga

Denne eininga er budsjettert med kostnader til eksterne samarbeid kommunen har. Dette gjeld overføringar til IKS, vertskommunesamarbeid og overføringar til andre samarbeid kommunen tek del i. Årsaka er å skaffe seg ei enklare oversikt over samla kostnadsnivå. Samt at dette er i hovudsak kostnader ein ikkje kan påverke direkte. Dei er som oftast regulert gjennom vedtak på politisk nivå eller resultatata i dei einskilde objekta.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining: 80 Eksterne samarbeid			
Netto	12 471	11 995	12 661

Kommentar:

Oversikt over budsjetterte midlar:

Eksterne samarbeid		2019
Ansvar	Tekst	Budsjett
8000	Fellesutgifter/sectorovergripande	750 000
	- Skatteinnkreving	
	- Bedriftshelsetjenesten	
	- SetPro	
	- Interkommunal arbeidsgiverkontroll	
8001	Kontrollutvalet	130 000
8002	Revisjon	600 000
8003	IKT	2 569 000
8004	PPT	750 000
8005	Musikk og kulturskule	490 000
8006	Aust-Agder museum og arkiv - Museumsdel	400 000
8007	Setesdal barnevern	3 100 000
8008	Legevakt	747 000
8009	Kommunal øyeblikkelig hjelp	123 500
8010	Lokalmedisinske tenester	753 449
8011	Setesdal brannvesen IKS	2 058 000
8099	Vassdragsstyre for øvre Otra	-
	Summert	12 470 949

Innleiingsvis må det presiserast at nokre av desse anslaga er særst usikre. Spesielt barnevern og IKT har vist seg å vere vanskeleg å budsjettere tidlegare. Eininga totalt sett viser til en budsjettert kostnadsauke på 3,9 %. Årsaka til at denne auka ligg litt over deflator er følgjande:

- I revisjonsbudsjettet for 2018 var det ikkje lagt til grunn kostnader til rådgjevande tenester frå revisjonen. Dette er det tatt høgde for i 2019, som difor gir ein auke på kr 90.000.
- Musikk- og kulturskule aukar med kr 100.000 jf. ny samarbeidsavtale med Evje og Hornnes.
- Auke på legevakt må sjåast i samanheng med reduksjon på KØH. Merk at dette anslaget er usikkert grunna usikker framtid for KØH-samarbeidet.
- Barnevern justerast opp med kr 200.000.
- Setesdal Brannvesen IKS aukar noko meir enn deflator grunna endringar i kostnadsfordelinga mellom kommunane.

6.12 Resultateining: Andre sentrale inntekter og kostnader

Omtale av eininga

Under denne eininga ligg sentrale inntekter og kostnader som skal direkte inn i drifta. Dette er inntektsføring av mva refusjon i drift, sal av konsesjonskraft, bruk av næringsfond som ikkje ligg på andre einingar, kapitalinntekt frå sjølvkostområdet, avsetting til sentral tillegsløyving for lønnsauke og eigarkostnader til Agder Energi.

Økonomisk ramme (i heile 1000 kr.)

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Resultateining 90: Andre sentrale inntektar og kostnader			
Netto	-9 888	-7 249	-5 309

Kommentar:

Auka inntekt frå 2018 til 2019 skuldast følgjande faktorar:

- Inntekter frå konsesjonskraft oppjusterast med om lag 1,8 mill. samanlikna med opphøveleg budsjett for 2018.
- Meirverdiavgiftskompensasjonen er justert opp frå kr 3 mill. til 3,5 mill. Dette er stipulert ut frå faktisk meirverdiavgiftskompensasjon så langt i 2018.
- Prognosane på premieavvik frå KLP er noko høgare enn for 2018, men det må understrekast at desse prognosane er usikre på noverande tidspunkt.

Oversikt over prognosane på konsesjonskraftsal, utarbeida av Konsesjonskraft IKS:

	Prognose konsesjonskraftsal per oktober 2018			
Inntekt - Sal av Konsesjonskraft	2019	2020	2021	2022
	5 463 000	5 463 000	5 463 000	5 463 000

Ein gjer merksam på at desse inntektene er meir usikre kor langt ut i prognosen ein ser. 2022 er eit reint anslag då ein ikkje har begynt å selje bindingar for dette året enno.

VEDLEGG

A Budsjettskjema 1A. Økonomiplan

Tal i heile 1000:

Budsjettskjema 1A - driftsbudsjettet Bygland kommune						
		Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
1	Skatt på inntekt og formue	-27 011	-27 011	-27 340	-27 265	-27 389
2	Ordinært rammetilskot	-60 327	-62 794	-63 065	-62 926	-63 125
3	Skatt på eigedom	-8 395	-8 395	-8 395	-8 395	-8 395
4	Andre direkte eller indirekte skatter(konsavg.)	-6 300	-6 300	-6 300	-6 300	-6 300
5	Andre generelle statstilskot	-342	-300	-280	-270	-260
6	Sum frie disponible inntekter	-102 375	-104 800	-105 380	-105 156	-105 469
7	Renteinntekter og utbytte	-7 731	-7 772	-7 731	-7 731	-7 731
8	Renteutgifter, provisjonar og andre finansutgifter	2 400	2 750	3 100	3 100	3 100
9	Avdrag på lån	4 650	4 900	6 500	6 500	6 500
10	Netto finansinntekter	-681	-122	1 869	1 869	1 869
11	Til dekning av tidlegare års rekneskapsm. meirforbruk	-	-	-	-	-
12	Til ubundne avsettingar					
13	Til bundne avsettingar	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300
14	Bruk av tidlegare års rekneskapsm. mindreforbruk	-	-	-	-	-
15	Bruk av ubundne avsettingar	-1 100	-2 392	-2 417	-2 877	-2 328
16	Bruk av bundne avsettingar	-3 390	-3 580	-3 200	-3 200	-3 200
17	Netto avsetting	-1 190	-2 672	-2 317	-2 777	-2 228
18	Overført til investeringsrekneskapet					
19	Til fordelt drift	-104 246	-107 594	-105 828	-106 064	-105 828
20	Sum fordelt til drift (frå skjema 1 B)	104 246	107 594	105 828	106 064	105 828
21	Meirforbruk/mindreforbruk = 0	-	-	-	-	-

B Budsjettskjema 1B. Økonomiplan

Tal i heile 1000:

Budsjettskjema 1 B - driftsbudsjettet Bygland kommune						
Til fordeling drift (fra budsjettskjema 1 A)						
Fordelt slik:	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2019-2022
Resultateining 10: Politisk styring						
Netto	1830	1830	1730	1830	1730	7120
Resultateining 20: Sentral adm. og fellesutgifter						
Netto	12927	14165	14165	14165	14165	56660
Resultateining 201: Kultur (Kultur, bibliotek, bygdebok, U.klubb)						
Netto	1488	1583	1583	1583	1583	6332
Resultateining 300: Bygland oppvekstsenter						
Netto	16901	17535	17535	17535	17535	70140
Resultateining 302: Byglandsfjord oppvekstsenter						
Netto	10835	11605	11605	11605	11605	46420
Resultateining 31: Helse						
Netto	8471	9392	9392	9392	9392	37568
Resultateining 32: NAV						
Netto	236	1198	1198	1198	1198	4792
Resultateining 33 : Pleie og omsorg (Byglandsheimen, open omsorg og habiliteringstenesta)						
Netto	31857	32416	32416	32416	32416	129664
Resultateining 35: Drift og forvaltning ekskl. VARF						
Netto	13328	12674	12224	12224	12224	49346
Resultateining 40: Drift og forvaltning- VARF (vann, avlaup, renovasjon og feiing)						
Netto	927	1063	927	1063	927	3980
Resultateining 41 : Større prosjekter						
Netto	700	1550	470	470	470	2960
Resultateining 80: Eksterne samarbeid						
Netto	11995	12471	12471	12471	12471	49884
Resultateining 90: Andre sentrale inntektar og kostnadar						
Netto	-7249	-9888	-9888	-9888	-9888	-39552
Netto driftsutgifter	104246	107594	105828	106064	105828	425314

C Budsjettskjema 2A. Økonomiplan

Tal i heile 1000:

Budsjettskjema 2A - investeringsbudsjettet Bygland kommune - Økonomiplan						
		Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2019-2022
1	Investeringar i anleggsmidlar	39 735	7 520	2 200	400	49 855
2	Utlån og forskuteringar	300	300	300	300	1 200
3	Kjøp av aksjer og andeler	600	620	640	660	2 520
4	Avdrag på lån	800	800	800	800	3 200
5	Dekning av tiligere års udekket					
6	Avsettingar	-	-	-	-	-
7	Årets finansieringsbehov	41 435	9 240	3 940	2 160	56 775
8	Finansiert slik:					
9	Bruk av lånemidlar	35 000	6 810	2 040	1 200	45 050
10	Inntekter frå sal av anleggsmidlar	300	300	300	300	1 200
11	Tilskot til investeringar	4 000	-	-	-	4 000
12	Kompensasjon for merverdiavgift	735	710	160	-	1 605
13	Motteke avdrag på utlån og refusjonar	800	800	800	-	2 400
14	Andre inntekter	-	-	-	-	-
15	Sum ekstern finansiering	40 835	8 620	3 300	1 500	54 255
16	Overført frå driftsbudsjettet	-				-
17	Bruk av tiligere års udisponert					-
18	Bruk av avsettingar	600	620	640	660	2 520
19	Sum finansiering	41 435	9 240	3 940	2 160	56 775
20	Udekkka/udisponert = 0	-	-	-	-	-

D Budsjettskjema 2B. Økonomiplan

Tal i heile 1000:

Nr.	Investeringar:	2019	2020	2021	2022	SUM
804	Kartverk/ Geovekstprosjektet	250	250	250	250	1 000
817	Kjøp av tomteareal	500	0	0	0	500
000	Innkjøp av sjølvgåande lift	0	300	0	0	300
559	Kloakkrensaneanlegg Bygland	30000	0	0	0	30 000
841	Detaljprosjektering av VVA Landeskogen	430	0	0	0	430
828	Nærmiljøanlegg IFK plan - kommunal egenandel (tippemiddelbasert)	150	150	150	150	600
841	Vatn til og avlaup frå Landeskogen	0	2720	0	0	2 720
841	Opprusting av veg til Landeskogen	0	1500	0	0	1 500
560	Renseanlegg Austadneset	2800	0	0	0	2 800
000	Etablere/utvide søppelplass Nesmoen	250	0	0	0	250
000	Forprosjekt Saneringsplan og VA prosjekt - Prestlia	160	0	0	0	160
000	Innkjøp av minigraver	400	0	0	0	400
000	Nytt doseringsutstyr til symjehallen	225	0	0	0	225
557	Overvakingssystem VA - pumpestasjoner	240	0	0	0	240
563	Rehabilitering av kloakkrense/-pumpestasjoner i kommunen	1000	1000	1000	0	3 000
848	Kjøle- og ventilasjonsanlegg Byglandsheimen	550	600	0	0	1 150
869	Ombygging av gymsal til aula - Bygland	500	0	0	0	500
865	Renovering heis Byglandsheimen	300	0	0	0	300
000	Ny sandfeiemaskin	0	200	0	0	200
000	Framtidig bruk av stasjonsområdet (prosjektering)	100	0	0	0	100
000	Framtidig bruk av Heradshuset (prosjektering)	100	0	0	0	100
601	Uteareal Bygland oppvekstsenter	0	800	800	0	1 600
602	Uteareal Byglandsfjord oppvekstsenter	1000	0	0	0	1 000
603	Prosjektering Lys-/turløype	200	0	0	0	200
876	Oppgradering av inventar på kommunehuset	150	0	0	0	150
806	Bustadområde Austad	430	0	0	0	430
	Sum investeringar	39 735	7 520	2 200	400	49 855

Prosj.nr	Fra skjema 2A	2019	2020	2021	2022	SUM
950	Utlån Startlån	300	300	300	300	1 200
950	Avdrag Startlån til Husbanken	800	800	800	800	3 200
951	Eigenkapitaltilskot KLP	600	620	640	660	2 520
952	Avsetninger	0	0	0	0	0
	Sum investeringar	1 700	1 720	1 740	1 760	6 920
Totalt finansieringsbehov		41 435	9 240	3 940	2 160	6 920
Prosj.nr	Finansiering:	2019	2020	2021	2022	SUM
950	Bruk av Startlån	-300	-300	-300	0	-900
950	Avdrag Startlån frå lånetakarane	-800	-800	-800	0	-2 400
951	Tidlegare avsetningar	-600	-620	-640	-660	-2 520
952	Låneopptak/Ubrukte lånemidler	-34700	-6510	-1740	-1200	-44 150
811	Tomtesal	-300	-300	-300	-300	-1 200
0	Bustadsal	0	0	0	0	0
0	Tilkoblingsavgifter/ refusjonar	0	0	0	0	0
855	Tippemidlar Byglandshallen	-4000	0	0	0	-4 000
952	Bruk av fond/avsetninger	0	0	0	0	0
Alle	MVA komp. i investering	-735	-710	-160	0	-1 605
0	Overføring frå/til driftsbudsjettet	0	0	0	0	0
	Sum finansiering	-41 435	-9 240	-3 940	-2 160	-56 775

E Budsjettskjema 1A. Årsbudsjett

Tal i heile 1000

Budsjettskjema 1A - driftsbudsjettet Bygland kommune				
		Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
1	Skatt på inntekt og formue	-27 011	-27 011	-25 397
2	Ordinært rammetilskot	-62 794	-60 327	-61 492
3	Skatt på eigedom	-8 395	-8 395	-8 400
4	Andre direkte eller indirekte skatter(konsavg.)	-6 300	-6 300	-6 330
5	Andre generelle statstilskot	-300	-342	-317
6	Sum frie disponible inntekter	-104 800	-102 375	-101 936
7	Renteinntekter og utbytte	-7 772	-7 731	-7 978
8	Renteutgifter, provisjonar og andre finansutgifter	2 750	2 400	2 140
9	Avdrag på lån	4 900	4 650	4 724
10	Netto finansinntekter	-122	-681	-1 114
11	Til dekning av tidlegare års rekneskapsm. meirforbruk	-	-	-
12	Til ubundne avsettingar	-	-	7 013
13	Til bundne avsettingar	3 300	3 300	3 193
14	Bruk av tidlegare års rekneskapsm. mindreforbruk	-	-	-7 013
15	Bruk av ubundne avsettingar	-2 392	-1 100	-
16	Bruk av bundne avsettingar	-3 580	-3 390	-4 340
17	Netto avsetting	-2 672	-1 190	-1 147
18	Overført til investeringsrekneskapet		-	
19	Til fordelt drift	-107 594	-104 246	-104 198
20	Sum fordelt til drift (frå skjema 1 B)	107 594	104 246	104 197
21	Meirforbruk/mindreforbruk = 0	-	-	-1

F Budsjettskjema 1B. Årsbudsjett

Tal i heile 1000.

Budsjettskjema 1 B - driftsbudsjettet Bygland kommune			
Til fordeling drift (frå budsjettskjema 1 A)			
	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
Fordelt slik:			
Resultateining 10: Politisk styring			
Netto	1 830	1 830	1 598
Resultateining 20: Sentral adm. og fellesutgifter			
Netto	14 165	12 927	12 258
Resultateining 201: Kultur			
Netto	1 583	1 488	1 261
Resultateining 300: Bygland oppvekstsenter			
Netto	17 535	16 901	16 004
Resultateining 302: Byglandsfjord oppvekstsenter			
Netto	11 605	10 835	9 893
Resultateining 31: Helse			
Netto	9 392	8 471	7 448
Resultateining 32: NAV			
Netto	1 198	236	484
Resultateining 33 : Pleie og omsorg			
Netto	32 416	31 857	32 948
Resultateining 35: Drift og forvaltning ekskl. VARF			
Netto	12 674	13 328	13 823
Resultateining 40: Drift og forvaltning- VARF			
Netto	1 063	927	1 052
Resultateining 41: Større prosjekt			
Netto	1 550	700	76
Resultateining 80: Eksterne samarbeid			
Netto	12 471	11 995	12 661
Resultateining 90: Andre sentrale inntektar og kostnader			
Netto	-9 888	-7 249	-5 309
Netto driftsutgifter	107 594	104 246	104 197

G Økonomisk oversikt – Drift

Tal i heile 1000

Budsjettvedlegg 3			
Økonomisk oversikt - Drift			
Tall i 1000 kroner	Budsjett	Budsjett	Rekneskap
	2 019	2 018	2 017
DRIFTSINNTEKTER			
Brukerbetalinger	-5 160	-4 690	-4 699
Andre salgs- og leieinntekter	-12 809	-12 869	-13 210
Overføringer med krav til motytelse	-10 567	-10 914	-16 479
Rammetilskudd	-62 794	-60 327	-61 492
Andre statlige overføringer	-6 119	-7 866	-9 734
Andre overføringer	-5 463	-3 639	-4 165
Inntekts- og formuesskatt	-27 011	-27 011	-25 397
Eiendomsskatt	-8 395	-8 395	-8 400
Andre direkte og indirekte skatter	-6 300	-6 300	-6 330
Sum driftsinntekter	-144 618	-142 011	-149 906
DRIFTSUTGIFTER			
Lønnsutgifter	81 917	81 103	79 393
Sosiale utgifter	18 262	16 870	18 854
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	21 909	19 588	20 620
Kjøp av tjenester som erstatte kommunens tjenesteproduksjon	17 720	17 094	16 758
Overføringer	9 877	9 121	11 730
Avskrivninger	0	25	7 376
Fordeelte utgifter	-1 025	-1 025	-523
Sum driftsutgifter	148 660	142 777	154 207
Brutto driftsresultat	4 042	766	4 301
EKSTERNE FINANSINNTEKTER			
Renteinntekter og utbytte	-7 772	-7 731	-7 978
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0
Mottatte avdrag på lån	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	-7 772	-7 731	-7 978
EKSTERNE FINANSUTGIFTER			
Renteutgifter og låneomkostninger	2 521	2 016	2 143
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0
Avdrag på lån	4 900	4 650	4 724
Utlån	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	7 421	6 666	6 867
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-351	-1 065	-1 111
Motpost avskrivninger	0	-25	-7 376
Netto driftsresultat	3 691	-324	-4 186
BRUK AV AVSETNINGER			
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	0	0	-7 013
Bruk av disposisjonsfond	-4 652	-471	-280
Bruk av bundne fond	-4 205	-4 110	-6 400
Sum bruk av avsetninger	-8 857	-4 581	-13 693
AVSETNINGER			
Overført til investeringsbudsjettet	0	0	0
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	1 500	1 308	13 443
Avsatt til bundne fond	3 666	3 596	4 435
Sum avsetninger	5 166	4 904	17 878
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	0	0	-1

H Budsjettskjema 2A. Årsbudsjett

Tal i heile 1000

Budsjettskjema 2A - investeringsbudsjettet Bygland kommune				
		Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
1	Investeringar i anleggsmidlar	39 735	10 520	8 319
2	Utlån og forskuteringar	300	300	200
3	Kjøp av aksjer og andeler	600	580	6 807
4	Avdrag på lån	800	800	597
5	Dekning av tiligere års udekket	-	-	
6	Avsettingar	-	-	99
7	Årets finansieringsbehov	41 435	12 200	16 022
8	Finansiert slik:			
9	Bruk av lånemidlar	35 000	2 810	2 736
10	Inntekter frå sal av anleggsmidlar	300	300	25
11	Tilskot til investeringar	4 000	7 000	4 949
12	Kompensasjon for merverdiavgift	735	710	486
13	Motteke avdrag på utlån og refusjonar	800	800	4 835
14	Andre inntekter	-	-	-
15	Sum ekstern finansiering	40 835	11 620	13 031
16	Overført frå driftsbudsjettet	-	-	-
17	Bruk av tidligare års udisponert	-	-	
18	Bruk av avsettingar	600	580	2 991
19	Sum finansiering	41 435	12 200	16 022
20	Udekket/udisponert = 0	-	-	-

I Budsjettskjema 2B. årsbudsjett

Tal i heile 1000

Budsjettskjema 2B				
Nr.	Investeringar	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
804	Kartverk/ Geovekstprosjektet	250	250	116
817	Kjøp av tomteareal	500	500	
559	Kloakkrensaneanlegg Bygland	30 000	500	37
841	Detaljprosjektering av VVA Landeskogen	430		
828	Nærmiljøanlegg IFK plan - kommunal eigenandel (tippemiddelbasert)	150	150	261
560	Renseanlegg Austadneset	2 800	300	
000	Etablere/utvide søppelplass Nesmoen	250		
000	Forprosjekt Saneringsplan og VA prosjekt - Prestlia	160		
000	Innkjøp av minigraver	400		
000	Nytt doseringsutstyr til symjehallen	225		
557	Overvakingssystem VA - pumpestasjoner	240		
563	Rehabilitering av kloakkrense/-pumpestasjoner i kommunen	1 000	2 000	216
848	Kjøle- og ventilasjonsanlegg Byglandsheimen	550		
869	Ombygging av gymsal til aula - Bygland	500	800	
865	Renovering heis Byglandsheimen	300		
000	Framtidig bruk av stasjonsområdet (prosjektering)	100		
000	Framtidig bruk av Heradshuset (prosjektering)	100		
602	Uteareal Byglandsfjord oppvekstsenter	1 000		
603	Prosjektering Lys-/turløype Byglandsfjord	200	200	
876	Oppgradering av inventar på kommunehuset	150	150	
806	Bustadområde Austad	430	430	293
1049	Byglandsfjord legekantor - Innredning 2017		579	64
601	Uteareal Bygland oppvekstsenter		1 250	
873	Innkjøp av ny traktor		800	
874	SD styring Årdalshallen		150	
875	Brannsikring trehusbebyggelsen på Ose		100	
556	Tilbakeslagsventilar VAR vassverksdrift			14
562	Overløpsledning Grendi			356
818	Prosjektering VAR Grendi			44
855	Prosjekt Idrettshall			316
860	Flyktningebustad 2 - Rindane			2 336
864	Solavskjerming Byglandsheimen			175
866	Ambulansestasjon Bygland			2 464
867	Ambulansestasjon Bygland - del heimesjukepleien			1 034
870	Solavskjerming Byglandsfjord oppvekstsenter			140
871	Klima og ventilasjonsanlegg Byglandsfjord oppvekstsenter			453
	Sum investeringar	39 735	8 159	8 318

Prosj. nr.	Fra skjema 2A	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Rekneskap 2017
950	Utlån Startlån	300	300	0
950	Avdrag Startlån til Husbanken	800	3300	597
951	Eigenkapitaltilskot KLP	600	580	505
	Dekning av tidligere års udekket merforbruk	0	0	0
952	Avsetninger	0	0	99
1046	Kjøp av aksjer og andeler i Byglandstunet AS	0	0	6302
1046	Andre utlån	0	0	200
	Sum investeringar	1 700	4 180	7 703
Totalt finansieringsbehov		41 435	12 339	16 021
	Finansiering:	2019	2018	2017
950	Bruk av Startlån	-300	-2800	0
950	Avdrag Startlån frå lånetakarane	-800	-800	-694
1046	Mottatte avdrag på andre lån	0	0	-4300
951	Tidlegare avsetningar	-600	-580	-630
952	Låneopptak/Ubrukte lånemidler	-34700	-149	-2 736
811	Tomtesal	-300	-300	-25
	Bustadsal	0	0	0
	Tilkoblingsavgifter/ refusjonar	0	0	0
860	Statstilskot bustader	0	0	-1 918
855	Tippemidler fleirbruks hallen	-4000	-7 000	-3 031
952	Bruk av fond/avsetninger	0	0	0
1046	Bruk av næringsfond	0	0	-2 202
Alle	MVA komp. i investering	-735	-710	-485
	Overføring frå/til driftsbudsjettet	0	0	0
	Sum finansiering	-41 435	-12 339	-16 021

J Økonomisk oversikt - Investering

Tal i heile 1000

Budsjettvedlegg 4			
Økonomisk oversikt - Investering	Budsjett	Budsjett	Regnskap
Tall i 1000 kroner	2019	2018	2017
INNTEKTER			
Salg driftsmidler og fast eiendom	-300	-300	-25
Andre salgsinntekter	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	-4 735	-7 710	0
Kompensasjon for merverdiavgift	0	0	-486
Statlige overføringer	0	0	-1 918
Andre overføringer	0	0	-3 031
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0
Sum inntekter	-5 035	-8 010	-5 460
UTGIFTER			
Lønnsutgifter	0	0	268
Sosiale utgifter	0	0	72
Kjøp varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	39 735	10 520	7 493
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon	0	0	0
Overføringer	0	0	486
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0
Sum utgifter	39 735	10 520	8 319
FINANSIERINGSTRANSAKSJONER			
Avdrag på lån	800	800	597
Utlån	300	300	200
Kjøp av aksjer og andeler	600	580	6 807
Dekning av tidligere års udekkede merforbruk	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0
Avsatt til bundne investeringsfondfond	0	0	99
Sum finansieringstransaksjoner	1 700	1 680	7 703
Finansieringsbehov	36 400	4 190	10 562
FINANSIERING			
Bruk av lån	-35 000	-2 810	-2 736
Salg av aksjer og andeler	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-800	-800	-4 835
Overføringer fra driftsbudsjettet	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponerte mindreforbruk	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0
Bruk av bundne fond	0	0	-2 202
Bruk av ubundne investeringsfond	-600	-580	-630
Bruk av bundne investeringsfond	0	-580	-159
Sum finansiering	-36 400	-4 190	-10 562
Udekket / Udisponert	0	0	0